

p*r*o

Publicatie- en Reproductierechten Organisatie

Jaarverslag 2017

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	3
1.1 Voorwoord.....	3
1.2 Kerncijfers	4
1.3 Over Stichting PRO	6
1.4 Governance	9
1.5 Kerncijfers rechtenopbrengsten en repartitie	12
1.6 Toelichting - Sectie PRN+IPRO	13
1.7 Toelichting - Sectie PRO leenrechtvergoeding Uitgevers	17
1.8 Toelichting - Sectie CLIP (CLIP gelden).....	20
1.9 Toelichting - Sectie PRO-mandaat	23
1.10 Begroting 2018	25
Jaarrekening.....	26
2.1 Balans per 31 december 2017.....	27
2.2 Staat van baten en lasten 2017.....	28
2.3 Kasstroomoverzicht over 2017.....	29
2.4 Mutatieoverzicht te verdelen rechten over 2017	30
2.5 Toelichtingen op de jaarrekening.....	31
2.6 Toelichting op staat van baten en lasten	39
2.7 Gebeurtenissen na balansdatum	40
2.8 Ondertekening.....	40
Overige gegevens	41
3.1 Samenstelling bestuur en leden secties.....	41
3.2 Nevenfuncties bestuurs- en sectieleden	43
3.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant.....	54

Bestuursverslag

1.1 Voorwoord

Collectief beheersorganisaties zoals Stichting PRO, worden over het algemeen afgerekend op de hoogte van de incasso, het bedrag dat aan rechtshabbers is aangeboden (repartitie) en de beheerskosten om deze activiteiten uit te voeren. Vanuit dat perspectief kan het bestuur van Stichting PRO met gepaste trots terugkijken op 2017. De incasso en repartitie bereikte een hoogtepunt, dit was veruit het beste jaar in de recente geschiedenis. Ondertussen werden de activiteiten uitgevoerd met significant minder inzet van personeel, uiteraard de grootste kostenpost van de stichting. Dit resulteerde wederom in lagere bedrijfslasten.

Uiteraard stuurt het bestuur van Stichting PRO op deze resultaten en is er tevredenheid bij alle betrokken op dit punt. Deze resultaten geven echter een vrij beperkt zicht op de ontwikkelingen en de mate waarin Stichting PRO succesvol is in haar taak. Dit vormt namelijk slechts één element in het complexe werkveld van de stichting. Voor uitgevers is het ook interessant om de stichting te beoordelen op haar vermogen om de uitgeversbelangen in brede zin te dienen. Door bijvoorbeeld gebruikers maximaal te faciliteren zonder dat de primaire exploitatie in gevaar komt. Door de administratieve lasten voor gebruikers bij het hergebruik van content verder te beperken. Door bewustwording te creëren bij die gebruikers, en steeds vaker ook bij uitgevers, dat het hergebruik een bepaalde waarde vertegenwoordigt. Door te investeren in IT-oplossingen waardoor gebruikers nog eenvoudiger dit hergebruik kunnen regelen en het aantal inbreuken wordt beperkt. Dat zijn resultaten die voor het bestuur, als vertegenwoordigers namens de uitgevers, veel meer waarde hebben dan alleen een hogere incasso of lagere beheerskosten.

Ook in die zin heeft PRO een succesvol jaar achter de rug. Het is immers gelukt om met de universiteiten een aangepaste overeenkomst te sluiten. De regeling is versimpeld en gebruikers worden nog beter gefaciliteerd.

De stichting is er in geslaagd om in de discussie over het leenrecht een uitgeversaandeel uit te keren en tegelijkertijd de belangen van uitgevers te dienen in het vraagstuk van het ter beschikking stellen van e-books. Stichting PRO is door Stichting ThuisKopie aangewezen als verdeelorganisatie voor het uitgeversaandeel uit deze thuiskopieregeling. Allemaal zeer belangrijke resultaten.

Dat deze collectieve regelingen geen doel op zich zijn bewijst de sectie CLIP. De CLIP regelingen staan al enige jaren onder druk. Uitgevers zijn van mening dat de belangen van uitgevers en gebruikers het best worden gediend met een model waarbij CLIP, zeker in de huidige vorm, geen toegevoegde waarde meer heeft. Dat betekent dat individuele uitgevers een andere oplossing gaan uitwerken. Voor uitgevers betekent dit echter dat er nieuwe kansen worden gecreëerd en dat gebruikers mogelijk nog beter worden gefaciliteerd.

Dit bewijst tevens dat elke sectie van stichting PRO maatwerk moet bieden aan de gebruikers en/of rechthebbenden. Uiteraard zijn er op hoofdlijnen ontwikkelingen die alle secties raken, in de uitvoering van de regelingen zijn er echter grote verschillen. In 2017 heeft de stichting naar aanleiding van gewijzigde wetgeving en toezicht, haar bestuursstructuur aangepast in een zogenoemd bestuur + directiemodel. Dit met doel om de uitvoerende- en de toezichthoudende taken beter te scheiden. Hierdoor zijn de nodige aanpassingen in statuten en reglementen doorgevoerd maar verandert ook de rolverdeling tussen het algemeen bestuur van Stichting PRO en de secties. Stichting PRO zal in 2018 een modus moeten uitwerken om de autonomie van de secties te waarborgen. Gebleken is immers dat een bepaalde mate van autonomie noodzakelijk is om succesvol te zijn en te blijven.

Henk van der Rijst,
Voorzitter Stichting PRO

1.2 Kerncijfers

Bedragen * € 1.000

	2017	2016	2015	2014	2013
Rechtenopbrengsten					
Nederlandse gebruikers	6.893	5.150	5.363	4.914	5.217
Nederlandse CBO's	6.858	2.347	2.975	3.242	3.415
Buitenlandse CBO's	0	401	0	0	0
	<u>13.751</u>	<u>7.898</u>	<u>8.338</u>	<u>8.156</u>	<u>8.632</u>
Repartitie					
Rechthebbenden	6.112	4.712	5.665	6.132	6.823
Nederlandse CBO's	2.475	1.774	1.942	1.509	1.374
Buitenlandse CBO's	49	29	57	49	47
Netto repartitie	<u>8.636</u>	<u>6.515</u>	<u>7.664</u>	<u>7.690</u>	<u>8.244</u>
Ingehouden administratievergoeding	1.167	1.060	1.154	889	952
Repartitie	<u>9.803</u>	<u>7.575</u>	<u>8.818</u>	<u>8.579</u>	<u>9.196</u>
Te verdelen rechten	<u>8.543</u>	<u>4.579</u>	<u>4.421</u>	<u>5.570</u>	<u>6.061</u>
Staat van baten en lasten					
Baten	1.152	1.206	1.278	976	1.103
Bedrijfslasten	-1.000	-1.094	-1.117	-1.127	-1.222
Saldo van baten en lasten	<u>152</u>	<u>112</u>	<u>161</u>	<u>-151</u>	<u>-119</u>
Financieel resultaat	4	26	51	89	231
Resultaat	<u>156</u>	<u>138</u>	<u>212</u>	<u>-62</u>	<u>112</u>
Kengetallen					
Bedrijfslasten in % van rechtenopbrengst	7,3%	13,9%	13,4%	13,8%	14,2%
Bedrijfslasten in % van bruto repartitie	10,2%	14,4%	12,7%	13,1%	13,3%
Jaarmutatie bedrijfslasten	-8,6%	-2,1%	-0,9%	-7,8%	-2,9%
Jaarmutatie CPI	1,4%	0,3%	0,6%	1,0%	2,5%
Aantal gefactureerde gebruikers	202	207	207	207	252
Aantal vertegenwoordigde rechthebbenden	2.316	2.212	2.207	3.021	3.114
Aantal uitgekeerde rechthebbenden	1.136	1.117	1.161	1.240	1.392
Aantal FTE	6,1	8,3	9,2	10,7	11,9

Toelichting op de kerncijfers

Rechtenopbrengsten

Na jaren van een lichte daling, komt de rechtenopbrengst in 2017 uit op € 13,8 miljoen (2016: € 7,9 miljoen). Een absoluut record. De stijging komt echter voornamelijk door een incidenteel hoge uitkering van de Stichting ThuisKopie. Stichting PRO heeft in 2017 voor het eerst de uitgeversaandelen mogen ontvangen voor de periode vanaf 2010. Dit is in totaal € 4,1 miljoen waardoor de rechtenopbrengst eenmalig dit niveau bereikt. Ook zonder deze eenmalige hoge uitkering, heeft PRO een succesvol jaar achter de rug. De rechtenopbrengst stijgt structureel door een aangepaste regeling met de universiteiten voor het gebruik van content ter toelichting bij het onderwijs. Daarnaast is de rechtenopbrengst uit de Leenrechtregeling redelijk stabiel ten opzichte van vorig boekjaar. Ondanks dit uitzonderlijk goede jaar zijn er ook zorgen. De verwachting is namelijk dat de incasso vanuit Leenrecht de komende jaren weer met enkele procenten per jaar gaat dalen. Daarnaast zijn de opbrengsten uit de CLIP regelingen weer significant gedaald ten opzichte van 2016.

Repartitie

De uitzonderlijk hoge rechtenopbrengsten vertaalt zich over het algemeen direct in een hoger repartitiebedrag. Er is totaal 9,8 miljoen verdeeld onder de rechthebbenden (2016: € 7,6 miljoen). Deze stijging is echter niet gerealiseerd door de uitkering van de thuiskopiegelden maar doordat de vergoedingen vanuit de hogescholen sneller zijn uitgekeerd. Hierdoor kon er in dit boekjaar aan rechthebbenden tweemaal een vergoeding worden aangeboden. Er is daarnaast € 300.000 toegevoegd aan de repartitie van de afkoopsommen van de sectie PRN/IPRO. Dit bedrag is toegevoegd vanuit het eigen vermogen en tegen 0% administratiekosten gerepartieerd.

Te verdelen rechten

Doordat de incidenteel hoge uitkering vanuit ThuisKopie niet in hetzelfde boekjaar kon worden verdeeld, is de post te verdelen rechten met € 8,5 miljoen incidenteel hoog (2016: € 4,6 miljoen). De ambitie is om de gelden zo snel als mogelijk aan te bieden aan uitgever. De verwachting was dat deze gelden in 2017 uitgekeerd konden worden.

Omdat deze geldstroom volledig nieuw is voor Stichting PRO kost dit proces echter meer tijd dan verwacht. De verwachting is wel dat in 2018 een zeer groot deel van deze gelden alsnog verdeeld kunnen worden waardoor deze post binnen een jaar weer op een acceptabel niveau zal zijn.

Staat van baten en lasten

De ingehouden administratievergoedingen vormden de baten waarmee de activiteiten van Stichting PRO worden gefinancierd. Door de directe koppeling tussen de gelden die worden geïncasseerd en verdeeld en de ingehouden administratievergoeding, is een stijging van de baten een logisch gevolg. Echter, doordat de administratievergoedingen bij de sectie PRN/IPRO zijn verlaagd, dalen de baten in vergelijking met 2016. Doordat er in 2017 twee FTE minder zijn ingezet dan in 2016, dalen de bedrijfslasten echter ook significant tot € 1,0 (2016: € 1,1 miljoen). Hierdoor is er wederom een positief exploitatieresultaat geboekt.

Kengetallen

In de Algemene Maatregel van Bestuur bij de Wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten wordt een kostennorm gehanteerd van 15%. Daarnaast wordt de Consumentenprijsindex (CPI) als norm gehanteerd voor de stijging van de totale bedrijfslasten. De ambitie van Stichting PRO is om de gelden zo snel en efficiënt mogelijk aan te bieden aan de uitgevers, met een minimale kosteninhouding. De verschillende regelingen die Stichting PRO uitvoert, hebben allen een eigen karakter en verschillen in arbeidsintensiteit. In goed overleg met rechthebbenden en Cedar als uitvoeringsorganisatie, wordt door het bestuur per regeling vastgesteld welke werkzaamheden nodig zijn om de regelingen naar tevredenheid van alle partijen uit te voeren. Op basis van deze werkzaamheden, de bijbehorende kosten en de verwachte incasso, worden de inhoudingspercentages vastgesteld. Daarbij wordt uiteraard continue de balans gezocht tussen serviceniveau, kostenbeheersing en continuïteit van de regelingen. Dit resulteert in een inhoudingspercentage over alle regelingen van 7,3 % van de rechtenopbrengsten of 10,2% van de bruto repartitie. Er is bijna 8,6% minder aan kosten gerealiseerd dan in het vorig boekjaar.

1.3 Over Stichting PRO

Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie (PRO) is in 1997 opgericht door het Nederlands Uitgeversverbond (NUV). De stichting heeft ten doel, zonder winstoogmerk voor zichzelf, het behartigen of doen behartigen van de belangen van uitgevers en de door hun vertegenwoordigde auteurs op het gebied van collectieve exploitatie door de collectieve administratie te verzorgen van auteursrechten die uitgevers niet of moeilijk individueel kunnen uitoefenen. Inmiddels voert Stichting PRO de administratie inzake het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in onderwijspublicaties (zoals readers), knipselkranten en voor de 'LiteROM'. Tevens verdeelt Stichting PRO het uitgeversdeel van de leenrecht- en thuis-kopiegelden en werft de mandaten van uitgevers waarmee Stichting Reprorecht een regeling voor beperkt digitaal hergebruik binnen het bedrijfsleven aanbiedt.

Omdat deze activiteiten nogal uiteenlopen zijn er verschillende secties binnen Stichting PRO waarbinnen de verschillende administratieve taken zijn ondergebracht. Elke sectie kent een eigen overlegstructuur en een eigen begroting. Elke sectie is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur, dat onder leiding staat van een onafhankelijk voorzitter. De secties benoemen de bestuursleden voor het Algemeen Bestuur van Stichting PRO. Leden van de secties worden benoemd door de verschillende groepen binnen het Nederlands Uitgeversverbond. Het Algemeen Bestuur van Stichting PRO vergadert twee maal per jaar. Voor de bestuursamenstelling wordt verwezen naar de laatste pagina's van dit jaarverslag.

Sectie PRN/IPRO (Readergelden)

Onderwijsinstellingen betalen een vergoeding voor overnames uit auteursrechtelijk beschermde werken die in onderwijspublicaties worden opgenomen. De sectie PRN incasseert en verdeelt deze vergoedingen onder de uitgevers. Sectie PRN werkt daarbij nauw samen met de Stichting International Publishers Rights Organisation (IPRO), opgericht door de International Association of Scientific, Technical and Medical publishers (STM) ten behoeve van de betrokken buitenlandse uitgevers. Voor de uitvoering van de readerregeling zijn de incasso-activiteiten van Stichting IPRO volledig geïntegreerd binnen de sectie PRN.

IPRO is tevens een zelfstandige stichting, er wordt door IPRO een eigen jaarverslag opgesteld waarin alle relevante informatie is opgenomen, inclusief het overzicht van bestuursleden.

Voor de onderwijsmarkt kan Stichting PRO als één aanspreekpunt opereren voor het regelen van rechten voor onderwijspublicaties. Een groot deel van de activiteiten van deze secties zijn gebaseerd op artikel 16 Auteurswet.

Door de onderwijsexceptie is geen toestemming nodig voor het gebruik van korte overnames ten behoeve van het onderwijs, mits er een redelijke vergoeding wordt afgedragen aan rechthebbenden. Toestemming is wel vereist voor het overnemen van de zogenoemde niet-korte overnames. Meer dan 700 uitgevers hebben Stichting PRO een mandaat gegeven voor de afhandeling van deze niet-korte overnames. Daarnaast kan Stichting PRO via het mandaat van IPRO ook voor de buitenlandse uitgevers de niet-korte overnames verwerken. Dit onderscheid tussen korte en niet-korte overnames werkt door in de vrijwaring welke PRO in dat geval kan afgeven aan gebruikers. Door betaling van een redelijke vergoeding voor korte overnames, kan worden gevrijwaard voor alle rechthebbenden. Voor de afgedragen vergoedingen met betrekking tot de niet-korte overnames kan alleen een vrijwaring worden afgegeven voor die partijen waarvan PRO een mandaat heeft ontvangen voor de uitvoering van dit element van de regeling.

De door de sectie gehanteerde paginatarieven zijn afgeleid van de zogenaamde bloemlezingregeling voor onderwijsuitgaven. Deze regeling maakt het mogelijk dat uitgevers content van elkaar overnemen. Deze nog steeds door uitgevers gehanteerde regeling stamt uit 1974 en berekent het (gemiddelde) auteurshonorarium van een (gemiddelde) paginaprijs. Op basis van het gemiddelde auteurshonorarium van 10% en een gemiddelde paginaprijs van 25 guldencent, gold voor de eerste readerregelingen een bilijke vergoeding van 2,5 guldencent per pagina. De gemiddelde volledige paginaprijs van 25 guldencent is het uitgangspunt voor de tariefgrondslagen van niet-korte gedeelten en schadevergoedingen.

De internationale uitgevers, vertegenwoordigt door IPRO hanteren hiervan afgeleide hogere paginaprijzen, vanwege de hogere gemiddelde paginaprijs van een buitenlandse wetenschappelijke uitgave. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd. Daarbij dient, los van de prijsindexatie, rekening gehouden te worden met de reguliere prijsstijgingen van de content van uitgevers. Door alleen een inflatiecorrectie toe te passen, ontstaat het risico dat de primaire exploitatie gevaar loopt doordat in verhouding, de prijs voor het hergebruik goedkoper wordt.

Het bestuur bestaat uit functionarissen werkzaam bij uitgevers welke actief zijn in het hoger onderwijs en worden benoemd door de Groep Educatieve Uitgeverijen van het NUV, de leden namens Stichting IPRO worden benoemd door STM. De sectie PRN vergadert vier maal per jaar. De norm voor inhouding aan administratiekosten bedraagt in 2017 12,5%. Daarnaast wordt er voor controle-en handhaving een aanvullende 2,5% ingehouden.

Sectie PLU (leenrechtgelden)

Openbare bibliotheken betalen voor het uitlenen van werken een vergoeding aan Stichting Leenrecht. Stichting Leenrecht heeft een wettelijke aanwijzing voor deze activiteiten en heeft Stichting PRO aangewezen als verdeelorganisatie voor het uitgeversaandeel in deze vergoeding. Het gaat daarbij om boeken, tijdschriften en multimedia. Het aan uitgevers toekomende deel (30%) van de leenrechtvergoeding wordt door de sectie PLU verdeeld.

De activiteiten van de sectie PLU zijn gebaseerd op artikel 15c Auteurswet. Stichting PRO vrijwaart Stichting Leenrecht voor alle rechthebbenden op basis van de gegevens die Stichting Leenrecht verstrekt.

Uitgevers die met name algemene boeken uitgeven leveren de bestuursleden voor deze sectie. Dit zijn immers de producten die het meest worden uitgeleend. Zij worden benoemd door de Groep Algemene Uitgevers van het NUV. De sectie PLU vergadert twee maal per jaar. De norm voor inhouding aan administratiekosten is in 2017 aangepast en vastgesteld op 7,5%.

Sectie CLIP (CLIPgelden)

De sectie CLIP incasseert en verdeelt vergoedingen voor het gebruik van artikelen door knipseldiensten en in knipselkranten, zowel bij gebruikers als bij knipseldiensten zelf. Er zijn regelingen met de commerciële knipseldiensten voor externe levering van knipsels en regelingen voor beperkt intern gebruik met overheid en bedrijfsleven.

Deze activiteiten van CLIP zijn gebaseerd op mandaten van uitgevers (meer dan 400 uitgevers hebben CLIP gemandateerd) om niet-exclusieve licenties te verstrekken aan knipseldiensten en aan ondernemingen en instellingen met knipselkranten.

Op basis van artikel 15 lid 1 sub 4 van de Auteurswet maken uitgevers een nadrukkelijk voorbehoud voor het overnemen van artikelen. Daarnaast verdeelt de sectie CLIP het uitgeversdeel van de zogenoemde LiteROM-vergoedingen. De vrijwaring aan gebruikers kan alleen worden gegeven voor die uitgevers die CLIP hebben gemandateerd.

Het CLIP-tarief komt voort uit de onderhandelingen tussen dagbladuitgevers en de grootste commerciële knipseldienst na een rechterlijke uitspraak. Deze knipseldienst verhoogde zijn tarief naar 2 euro per knipsel met de afspraak dat de rechthebbenden een royalty van 25% ontvingen met een minimum van 50 cent. Vervolgens is dit minimumtarief jaarlijks geïndexeerd.

Omdat artikelen met name afkomstig zijn uit de dag- en vakbladen, wordt het bestuur gevormd door deze uitgevers. De sectie CLIP vergadert twee maal per jaar en de groep NDP Nieuwsmedia van het NUV benoemt deze bestuursleden. De norm voor inhouding aan administratiekosten is vastgesteld op 15%.

Sectie PRO-mandaat

De wettelijke Reprorechtregeling richt zich alleen op het fotokopiëren. Stichting Reprorecht vertegenwoordigt dankzij deze wettelijke aanwijzing alle uitgevers, maar alleen voor dit analoge hergebruik (fotokopieën). Voor ondernemers moet het echter mogelijk zijn om eventueel digitaal hergebruik ook eenvoudig te regelen. Stichting Reprorecht heeft derhalve de regeling voor het bedrijfsleven uitgebreid.

Voor deze uitbreiding was echter het mandaat nodig van (alle) uitgevers omdat een wettelijke aanwijzing voor het faciliteren van digitaal gebruik ontbreekt. Stichting PRO heeft in Nederland ervaring met het verkrijgen

van mandaten, zoals voor de onderwijs- en knipselmarkt. Binnen Stichting PRO is de sectie PRO-mandaat opgericht om de mandaten van uitgevers te werven en te beheren.

Op basis van de huidige verdeling van Reprorechtgelden, vertegenwoordigt PRO-mandaat 92% van deze gelden doordat 329 uitgevers een mandaat hebben afgegeven.

Stichting PRO vrijwaart Stichting Reprorecht namens alle uitgevers, met uitzondering van uitgevers welke hebben aangegeven niet te willen participeren (de zogenoemde blacklist).

De sectie vergadert twee maal per jaar en bestaat uit de acht uitgevers-vertegenwoordigers van het Algemeen Bestuur van Stichting Reprorecht. Deze bestuursleden worden benoemd door het NUV:

- drie leden op voordracht van de Groep Media voor Vak en Wetenschap;
- een lid op voordracht van de Groep Educatieve Uitgeverijen;
- een lid op voordracht van de Groep Nederlandse Dagbladers;
- een lid op voordracht van de Groep Algemene Uitgevers/overige uitgevers;
- een lid op voordracht van de Groep Publiekstijdschriften;
- een lid op voordracht van de Vereniging van Muziekuitgevers.

Er is nog geen norm vastgesteld voor de inhouding aan administratiekosten.

Het Bestuur van Stichting PRO heeft de sectie PRO Mandaat in 2016 opdracht gegeven om alle voorbereidingen te treffen om op termijn het uitgeversaandeel van de thuiskopieregeling uit te keren aan de uitgevers. Dit heeft ertoe geleid dat Stichting de Thuiskopie Stichting PRO heeft aangewezen als verdeelorganisatie voor de uitgevers aandelen in de Thuiskopieregeling. De repartitie wordt in 2018 voor het eerst uitgevoerd.

Cedar B.V.

Stichting PRO heeft op basis van een dienstverleningsovereenkomst de uitvoering van haar activiteiten ondergebracht bij het Centrum voor Dienstverlening Auteurs- en aanverwante Rechten (Cedar B.V.).

Bij Cedar zijn gedurende het verslagjaar gemiddeld 6,1 FTE werkzaam geweest ten behoeve van Stichting PRO.

Cedar voert de volledige facilitaire dienstverlening uit voor zes auteursrechtenorganisaties: Stichting Leenrecht, Stichting Lira, Stichting PRO, Stichting Reprorecht, Stichting de Thuiskopie en Stichting VEVAM. Daartoe behoren diensten als financiële administratie, communicatie, huisvesting en personeelszaken. Daarnaast neemt Stichting PRO deel in het bestuur van Stichting Cedar: de aandeelhouder van Cedar B.V.

VOI©E

Stichting PRO is lid van de Vereniging van Organisaties die het Intellectueel eigendom Collectief Exploiteren, kortweg VOI©E. De vereniging streeft ernaar het begrip voor de uitoefening van het auteursrecht en de naburige rechten te vergroten en de informatie over de werkwijze van de collectieve beheersorganisaties (CBO's) te verbeteren.

VOI©E fungeert namens de CBO's als aanspreekpunt voor vragen over de collectieve uitoefening van het auteursrecht en de naburige rechten. Daarnaast vervult VOI©E de functie van meldpunt voor kritiek of klachten. Alle CBO's die in Nederland actief zijn, zijn lid van VOI©E en verbinden zich daarmee aan een gedragscode. VOI©E ziet toe op naleving van deze gedragscode. Stichting PRO is sinds 2011 in het bezit van het CBO Keurmerk.

1.4 Governance

Richtlijnen Goed bestuur en Integriteit CBO's

Stichting PRO opereert bestuurlijk conform de bepalingen zoals opgenomen in de Richtlijnen Goed bestuur en Integriteit CBO's. In dat kader opereert Stichting PRO conform het zogenoemde Bestuur-model. De stichting kent immers geen directie, de diensten worden ingekocht bij Cedar. Stichting PRO heeft zich geëngageerd aan de Principes en Best Practice-bepalingen van de Richtlijnen goed bestuur en integriteit CBO's. Aangepaste regelgeving dwong Stichting PRO om het bestuursmodel te evalueren en aan te passen. Dit proces heeft ertoe geleid dat het huidige bestuursmodel is omgezet in een bestuur + directiemodel. Op deze manier is de uitvoering gescheiden van het toezicht. Deze aanpassingen zijn in 2017 voorbereid en afgestemd, implementatie vindt in 2018 plaats.

Het totale bestuurlijke proces is in 2017 in handen van het bestuur, het bestuur is collectief verantwoordelijk waarbij het bestuur leunt op de verschillende sectiebesturen. Het bestuur heeft in 2017 een titulair directeur benoemd die beschikbaar is gesteld door Cedar (de uitvoeringsorganisatie). Het bestuursmodel wordt in 2018 geëvalueerd.

De sectieleden worden benoemd door het Nederlands Uitgeversverbond. De verschillende sectiebesturen kiezen uit hun midden een voorzitter. De voorzitters van de secties vormen gezamenlijk het Algemeen Bestuur van Stichting PRO. De zeggenschap over de materiële bevoegdheden met betrekking tot het beheer berust bij het Algemeen Bestuur van Stichting PRO. Profielschets van voorzitter en bestuurders zijn beschikbaar via de [website](#) van Stichting PRO.

Leden van het bestuur, inclusief de leden van de sectiebesturen, voeren deze taak onbezoldigd uit. De activiteiten worden onder werktijd uitgevoerd en derhalve zijn de functies indirect bezoldigd. Zij ontvangen echter geen vergoedingen of vacatiegelden van Stichting PRO. Derhalve is er voor gekozen om in het overzicht van nevenfuncties de posities van bestuursleden als onbezoldigd te presenteren. Het presenteren van de functies als bezoldigd, zou immers de suggestie wekken dat de leden een vergoeding ontvangen voor hun inzet als sectie- of bestuurslid.

Uitzonderingen vormen de voorzitter van het Algemeen Bestuur van Stichting PRO en de voorzitter van de sectie PRO-mandaat (en incidenteel een sectielid van de sectie PRO Mandaat).

De repartitiereglementen, op basis waarvan Stichting PRO de gelden beschikbaar stelt aan uitgevers, zijn in 2017 geëvalueerd. Omdat eerst het proces rondom de bestuurlijke structuur afgerond moest worden, is er eind 2017 een aangepast repartitiereglement aangeboden aan het CvTA. De overige reglementen worden in 2018 aangeboden aan het college. Deze repartitiereglementen zijn beschikbaar via de websites van Stichting PRO en CLIP. De reglementen worden in 2020 weer geëvalueerd.

Middelenbeheer

Door het bestuur van de Stichting PRO is in het Statuut middelenbeheer beleid vastgesteld voor het beheer van de beschikbare liquide middelen. Het Statuut wordt gebruikt om de afspraken tussen de stichting, Cedar B.V. en banken voor het beheer van de liquide middelen te formaliseren. Zoals vastgelegd in het Statuut middelenbeheer van de stichting dienen de voor beheer van de liquide middelen van de stichting gekozen producten een grote mate van zekerheid te geven met betrekking tot het garanderen van de hoofdsom op einddatum van de belegging. De beoordeling hiervan wordt gedaan op basis van de criteria welke zijn afgeleid van de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Stichting PRO heeft de uitvoerende werkzaamheden met betrekking tot (onder meer) de inkomende en uitgaande geldstromen uitbesteed aan Cedar. Voor het uitvoeren van deze werkzaamheden is Cedar tekenbevoegd voor de bankrekeningen van de stichting.

Klachten en bezwaren gebruikers

Stichting PRO doet er alles aan om de werkzaamheden in de keten van inning en verdeling van vergoedingen zorgvuldig uit te voeren. Om eventuele klachten binnen de voorgeschreven regels van de gedragscode van de brancheorganisatie VOI©E te kunnen behandelen, heeft Stichting PRO een officiële klachten- en bezwarenprocedure.

Klachten over bijvoorbeeld de administratieve afhandeling of bezwaren van meer principiële aard worden via deze procedure op correcte wijze afgehandeld. Meer informatie is gepresenteerd op de website van stichting PRO: www.stichting-pro.nl.

Klachten en bezwaren rechthebbenden

Er is een separaat orgaan gecreëerd dat belast is met de behandeling van klachten en bezwaren van rechthebbenden. De heer Theo Röell is aangewezen als voorzitter van deze geschillencommissie.

Sociaal cultureel beleid

Het beleid van de Stichting is om zoveel als mogelijk gelden, direct aan te bieden aan uitgevers. Er worden derhalve geen gelden beschikbaar gesteld voor sociaal culturele doeleinden.

Reservering claims rechthebbenden

Beschikbare gelden worden zo spoedig mogelijk uitgekeerd aan uitgevers. Door de aard van de regelingen en het feit dat Stichting PRO aan uitgevers uitkeert, is het aandeel van onbekende rechthebbenden zeer gering. Dit aandeel blijft drie jaar lang beschikbaar voor de individuele rechthebbende, in deze periode probeert Stichting PRO de uitgever te achterhalen en kan de uitgever de gelden claimen. Na de periode van drie jaar worden niet uitgekeerde gelden alsnog toegevoegd aan de repartitie van het volgende jaar. Er wordt geen reservering opgebouwd voor claims van rechthebbenden die zich melden na deze periode van drie jaar. Er is in dit verslagjaar € 47.000 aan leenrechtgelden ouder dan drie jaar toegevoegd aan tijdvak 2017.

Kostennorm ketenkosten

Het Algemeen Bestuur, ondersteunt door de verschillende sectiebesturen, ziet toe op de uitvoering van de verschillende regelingen. De bestuurders zijn allen vertegenwoordigers namens uitgevers. Zij hebben namens hun achterban direct belang bij het optimaliseren van de incasso en het beheersen van de kosten. De inhoudingen, noodzakelijk om de uitvoering van de regelingen te financieren, worden in nauw overleg met de verschillende besturen vastgesteld. De kosten die noodzakelijk zijn om een regeling succesvol uit te voeren, zijn volledig afhankelijk van de aard van de regeling.

De uitbetaling van de leenrechtgelden gebeurt met een inhouding van 7,5%. De incasso en het verzamelen van de gebruikersdata wordt immers gerealiseerd door Stichting Leenrecht.

Stichting Leenrecht hanteert een inhoudingspercentage van 5%. De totale ketenkosten, van facturatie van de bibliotheken tot aan repartitie aan de uitgevers, blijven hierdoor binnen de gewenste 15%.

De incasso en repartitieactiviteiten in de readerregelingen kenmerken zich door een relatief hoge arbeidsintensiteit. Vooral vanwege de noodzaak het feitelijke gebruik te meten en af te rekenen met de gebruikers, voor niet-korte overnames zelfs titel per titel, en vervolgens per titel het aantal pagina's doorgerekend naar aantal studenten. Ook blijkt er veel inbreuk plaats te vinden, ondanks de algemene overeenkomsten die worden afgesloten met de instellingen op collectief niveau (enerzijds met het HBO en anderzijds de universiteiten). Dit noopt tot gedetailleerde controlemaatregelen die de beheerskosten opdrijven, terwijl de totale incasso gedurende een aantal jaren dalende was onder invloed van licentieovereenkomsten die gebruikers direct sluiten met uitgevers, de intrede van open access content en het niet afgerekende gebruik van digitaal hergebruik binnen de universiteiten. In een krimpende markt is het een zeer grote uitdaging om de kosten gelijk te laten dalen met de daling in omzet. De afgelopen jaren is Stichting PRO zeer succesvol geweest in het verder terug dringen van de kosten, met name in de personeels- en de huisvestingskosten. In 2017 heeft dat geleid tot een verlaging van de kosten van de gehele 'readerketen' tot 15,2%. Hierbij is in verband met de timingverschillen tussen incasso en verdeling uitgegaan van de werkelijke beheerskosten 2017 van PRO en de in 2017 gehanteerde inhoudingspercentages van de verdeelorganisaties.

Daarbij moet overigens worden opgemerkt dat de readergelden, bestemd voor buitenlandse rechthebbenden, via een Nederlandse CBO worden verdeeld (IPRO). Omdat deze CBO echter in Nederland is gevestigd, zijn de kosten die gemaakt worden door IPRO, onderdeel van de ketenkosten in de readerregelingen.

Weigering licenties

Stichting PRO heeft het mandaat van uitgevers om namens hen rechten uit te oefenen, c.q. vergoedingen te incasseren. Dit gebeurt op basis van mandaten (van uitgevers), op basis van deze mandaten zijn licentieovereenkomsten opgesteld. Binnen de kaders, zoals vastgesteld in de voorwaarden behorende bij de licenties en contracten, worden zo veel als mogelijk licenties afgesloten. Daarbij worden geen licenties geweigerd aan gebruikers, tenzij de gebruiker een behoefte definieert waarbij de vooraf vastgestelde normen in de licentie worden overschreden. Licenties kunnen daarnaast geweigerd worden indien het gebruik niet valt binnen de wettelijke kaders of het gebruik de belangen van de rechthebbenden onredelijk schaadt. Overzicht met toegekende en geweigerde licenties wordt aangeboden aan de secties.

Wet toezicht

Eind 2016 is een wijziging in de Wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties van kracht geworden. Op grond hiervan zijn CBO's vanaf het boekjaar 2017 verplicht om een transparantieverlag te publiceren. Omdat Stichting PRO al voor een groot gedeelte hieraan voldeed met het reguliere jaarverslag is ervoor gekozen om het transparantieverlag integraal onderdeel te maken van het jaarverslag van PRO en hiervoor geen separate rapportage uit te brengen.

	Readergelden	Leenrecht	CLIP	Thuiskopie	Totaal
Bedrijfslasten	634	148	150	68	1.000
In verdeling genomen	6.375	3.433	383	0	10.191
Netto repartitie	6.053	3.352	398	0	9.803
Nog niet in verdeling	3.663	0	74	3.791	7.528
Niet-verdeelbaar	0	0	0	0	0
% bedrijfslasten	10,5%	4,4%	37,8%	n.v.t.	10,2%

Rechtenstromen andere CBO'S

Stichting PRO heeft in 2017 de onderstaande bedragen ontvangen van andere CBO's resp. uitbetaald aan andere CBO's.

CBO	Rechtencategorie	Ontvangen	Betaald
Stichting Leenrecht	Leenrecht	2.795	0
Stichting de Thuiskopie	Thuiskopie	4.098	0
IPRO	Readergelden	0	1.897
Stichting Pictoright	Readergelden	0	494
Stichting Lira	Readergelden	0	64
Publishers Licensing Society - PLS	Leenrecht	0	35
Société Française des Intérêts des Auteurs de l'écrit - SOFIA	Leenrecht	0	7
Copyright Clearance Center - CCC	Leenrecht	0	5
VG Wort	Leenrecht	0	2
Stichting Lira	CLIP	0	19
Totaal		6.893	2.524

1.5 Kerncijfers rechtenopbrengsten en repartitie

Bedragen * € 1.000

	2017	2016	2015	2014	2013
Rechtenopbrengsten					
Sectie PRN+IPRO	6.477	4.654	4.741	4.178	4.343
Sectie PLU	2.795	2.747	2.975	3.242	3.415
Sectie CLIP	381	497	622	736	874
Sectie PRO-Mandaat	4.098	0	0	0	0
Totaal	13.751	7.898	8.338	8.156	8.632
Repartitie					
Sectie PRN+IPRO	5.198	3.485	3.682	3.631	3.813
Sectie PLU	3.101	2.541	3.189	3.378	3.643
Sectie CLIP	337	489	793	681	788
Sectie PRO-Mandaat	0	0	0	0	0
Totaal netto repartitie	8.636	6.515	7.664	7.690	8.244
Ingehouden administratievergoeding	1.167	1.060	1.154	889	952
Totaal	9.803	7.575	8.818	8.579	9.196
Te verdelen rechten					
Sectie PRN+IPRO	4.329	3.589	3.320	3.177	3.353
Sectie PLU	300	853	769	1.088	1.345
Sectie CLIP	123	137	205	474	532
Sectie PRO-Mandaat	3.791	0	127	831	831
Totaal	8.543	4.579	4.421	5.570	6.061
Te verdelen rechten per tijdvak					
2013 en ouder	11	77	507	1.819	6.061
2014	78	102	277	3.751	0
2015	84	501	3.637	0	0
2016	368	3.899	0	0	0
2017	8.002	0	0	0	0
Totaal	8.543	4.579	4.421	5.570	6.061

1.6 Toelichting - Sectie PRN+IPRO

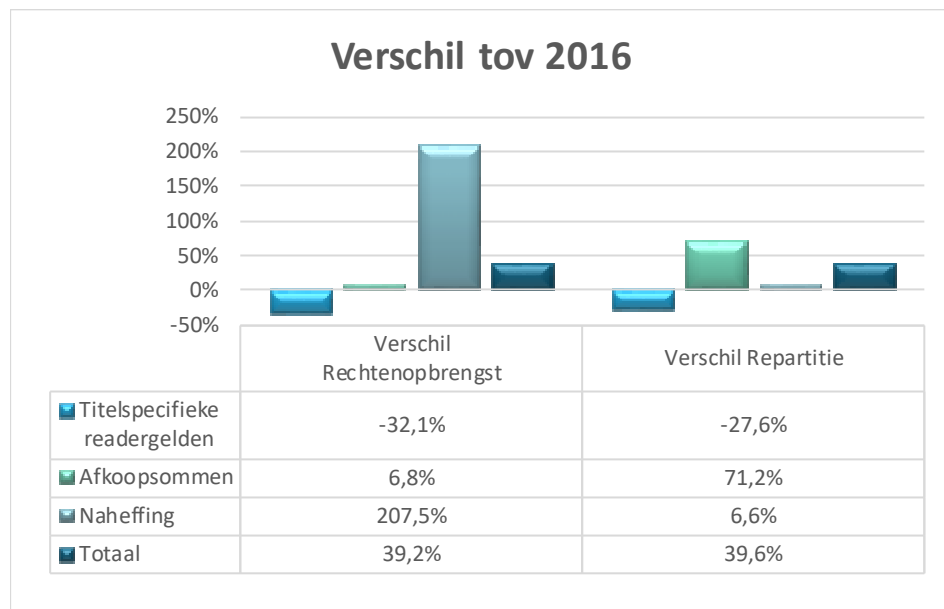
Bedragen * € 1.000

	2017	2016	2015	2014	2013
Rechtenopbrengsten					
Afkoopsommen	5.427	2.766	2.926	2.895	2.921
Naheffing	403	935	794	276	123
Titelspecifieke readergelden	647	953	1.021	1.007	1.299
	<u>6.477</u>	<u>4.654</u>	<u>4.741</u>	<u>4.178</u>	<u>4.343</u>
Repartitie					
Afkoopsommen	4.032	2.198	2.446	2.331	2.826
Naheffing	576	511	478	313	3
Titelspecifieke readergelden	590	776	758	987	984
Totaal netto repartitie	<u>5.198</u>	<u>3.485</u>	<u>3.682</u>	<u>3.631</u>	<u>3.813</u>
Ingehouden administratievergoeding	855	852	893	642	676
	<u>6.053</u>	<u>4.337</u>	<u>4.575</u>	<u>4.273</u>	<u>4.489</u>
Te verdelen rechten					
Afkoopsommen	3.402	2.401	2.586	1.522	1.282
Naheffing	570	792	273	1.255	1.173
Titelspecifieke readergelden	357	396	462	400	898
	<u>4.329</u>	<u>3.589</u>	<u>3.321</u>	<u>3.177</u>	<u>3.353</u>

Sectie PRN/IPRO (Readergelden)

Onderwijsinstellingen dragen een vergoeding af aan Stichting PRO waardoor zij op eenvoudige wijze gebruik kunnen maken van overnames uit auteursrechtelijk beschermde werken die in onderwijspublicaties worden opgenomen. De sectie PRN/IPRO incasseert deze vergoedingen en verdeelt de gelden onder de uitgevers. Stichting IPRO verdeelt het aandeel van de buitenlandse uitgevers. De gelden worden in ieder geval op twee momenten in het jaar aangeboden aan rechthebbenden, in het voorjaar worden de titelspecifieke gelden en de bedragen vanuit de zogenoemde naheffingen aangeboden. In het najaar worden de gelden uit de afkoopregelingen aangeboden.

Een belangrijke activiteit van PRN/IPRO is het geven van voorlichting en de controle op naleving van de readerregelingen. De sectie PRN/IPRO vergadert vier maal per jaar. Hieronder vindt u een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen en ontwikkelingen in 2017.

De rechtenopbrengsten vanuit de readerregelingen staat al jaren onder druk. Een deel van de uitgevers maakt directe licentie afspraken met gebruikers. Auteurs die tevens doceren binnen het hoger onderwijs stellen veelal hun content (of de auteursversie daarvan) gratis ter beschikking aan studenten. Al deze factoren leiden ertoe dat er minder hergebruik via stichting PRO afgerekend hoeft te worden.

Dat is goed nieuws voor gebruikers en uitgevers, op deze manier zijn partijen beter in staat om maatwerk afspraken te maken. Hierdoor daalt echter de incasso vanuit de readerregelingen, het is immers in niemands belang om hetzelfde hergebruik dubbel af te rekenen.

Bovenstaande factoren, in combinatie met verregaande digitalisering binnen het onderwijs, leiden echter wel tot een complex werkveld waarbij het voor gebruikers onvoldoende duidelijk is welke vormen van hergebruik voor welke content nu reeds is geregeld. Daarnaast is het hergebruik op digitale leeromgevingen minder transparant en minder makkelijk te controleren. Dat voedt het idee dat er weliswaar een deel van het hergebruik op een andere manier is geregeld, maar dat er tegelijkertijd een verschuiving plaatsvindt van de eenvoudig te controleren papieren readers, naar de veel lastiger te controleren digitale leeromgevingen.

Het is niet eenvoudig om een vorm van inzage in het werkelijke gebruik te realiseren. De afgelopen jaren is er met alle betrokken hard gewerkt om dit toch voor elkaar te krijgen. Net zoals het in niemands belang is om hetzelfde hergebruik tweemaal af te rekenen, is het immers ook in niemands belang dat er binnen het hoger onderwijs op grote schaal hergebruik plaatsvindt dat in het geheel niet wordt afgerekend.

Deze inspanningen hebben ertoe geleid dat er twee modellen zijn geïmplementeerd. Een model is uitgewerkt met de Verenging van Hogescholen (VH) en gaat uit van een afkopsom voor korte overnames en de mogelijkheid voor het aanvragen van toestemming voor lange overnames voor zowel papier als digitaal hergebruik. Daarbij kan Stichting PRO controleren of al het hergebruik reeds is afgerekend doordat er een vorm van inzage mogelijk is in de digitale leeromgevingen van de Hogescholen. Dit leidt geregeld tot zogenoemde naheffingen voor hergebruik van lange overnames zonder dat dit hier een vorm van toestemming voor is verkregen.

Een ander model is uitgewerkt met de vereniging van Universiteiten (VSNU). Daar is de readerregeling omgebouwd tot een easy access regeling. Dit model gaat uit van het feitelijk oprekken van alle grenzen waarbinnen hergebruik mogelijk is, zowel binnen de afkoopregeling (er is meer gebruik direct geregeld) als binnen de mogelijkheid om langere overnames aan te vragen (praktisch al het gebruik kan geregeld worden met PRO). Ook hiervoor geldt dat zowel het papieren als het digitale gebruik is geregeld.

Voor beide modellen geldt dat het aantal niet afgerekende overnames sterk is gedaald. Bij de hogescholen voornamelijk om deze overnames alsnog in rekening te brengen (de zogenoemde naheffingen) en bij de universiteiten door vooraf meer gebruik toe te staan in de easy access regeling en daar een redelijke vergoeding voor in rekening te brengen.

Regeling voor universiteiten

In 2017 is er overeenstemming bereikt met de VSNU over een aangepaste regeling voor het hergebruik van content binnen de universiteiten. Uit een pilotonderzoek in 2016 is duidelijk geworden dat een deel van het hergebruik, en dan met name het digitale hergebruik van lange overnames, niet volledig werd afgerekend met rechthebbenden. De betrokken partijen hebben vervolgens afspraken gemaakt over de waarde van het hergebruik in het verleden en de wijze waarop in de komende jaren zoveel als mogelijk hergebruik gefaciliteerd kan worden binnen een centrale collectieve regeling tussen de universiteiten en de rechthebbenden. Dit heeft in 2017 geleid tot de uitwerking en implementatie van de easy access regeling voor universiteiten. Universiteiten betalen tot en met 2020 een vaste reële vergoeding per jaar voor het hergebruik van korte overnames waarbij tevens een groot deel van de lange overnames is geregeld. In de regeling is tevens rekening gehouden met het feit dat instellingen het hergebruik met ongeveer 5% per jaar zullen beperken. Om beter zicht te krijgen in de ontwikkeling van het feitelijke hergebruik (en het vaststellen van een reële vergoeding voor in de toekomst) gaat elke universiteit gedurende de contractperiode een vorm van inzage geven in het (digitale) hergebruik. Met de implementatie van deze regeling is er een oplossing uitgewerkt waarbij wordt voorkomen dat instellingen nog langer grootschalig inbreuk maken op het auteursrecht van de rechthebbenden. Een belangrijk resultaat voor uitgevers, universiteiten, studenten, docenten en auteurs.

Regeling voor Hogescholen

Binnen de hogescholen is er in goed overleg een werkwijze afgestemd en geïmplementeerd waardoor alle hogescholen een vorm van controle hebben toegestaan. Dit heeft geleid tot een zeer divers beeld. Bij een deel van de instellingen is de zorg van uitgevers weggenomen, het hergebruik blijkt geregeld. Voor andere instellingen betekent het echter dat een significant deel van het hergebruik alsnog afgerekend dient te worden.

Deze aanvullende incasso is geen doel op zich. Het idee was dat er een preventieve werking uitgaat van de controles en de aanvullende facturen voor dit hergebruik in de verwachting dat meer gebruikers de toestemming voor lange overnames vooraf regelen. Daarvan is echter geen sprake. Het aantal toestemmingsaanvragen vanuit de hogescholen is zeer beperkt. Tegelijkertijd wordt de sectie, drie jaar na de start van deze regeling, nog steeds geconfronteerd met instellingen waarbij er grootschalig gebruik gemaakt wordt van overnames die niet vooraf worden afgerekend met rechthebbenden. De huidige regeling met de hogescholen is overeengekomen tot en met 2017. Dat betekent dat er de komende periode met alle betrokken gewerkt wordt aan aanpassingen in deze regeling waarbij in ieder geval geprobeerd zal worden om de huidige regeling, waarbij veel instellingen worden geconfronteerd met naheffingen, zo aan te passen dat het aantal inbreuken verder wordt beperkt.

Portalstrategie

Gebruikmakend van de website van Stichting PRO, worden voor uitgevers en onderwijsinstellingen portals ontwikkeld waardoor arbeidsintensieve processen worden aangepast of verdwijnen. Dit heeft er inmiddels toe geleid dat PRO het clearinghouse is voor het hoger onderwijs voor al het hergebruik dat niet reeds op een andere manier is geregeld. Middels de portal kan eenvoudig toestemming aangevraagd worden voor het gebruik van een lange overname. Gebruikers op de portal worden geholpen om vast te stellen of een overname kort, of niet-kort is door middel van een woordenteller. Men kan digitaal de readers aanbieden aan Stichting PRO ter controle. Daarnaast zijn alle toestemmingen en facturen digitaal beschikbaar. Specifiek voor universiteiten wordt de portal in 2018 zo aangepast dat huidige beperkingen rondom het aanvragen van lange overnames worden weggenomen.

Nieuwe aandeelverdeling voor uitgevers

Het gebruik van korte overnames binnen de HBO en VSNU instellingen is afgekocht. Hierdoor zijn er geen titelspecifieke gegevens meer beschikbaar over dit gebruik. Om de verdeling tussen uitgevers vast te kunnen stellen wordt er eenmaal in de drie jaar onderzoek uitgevoerd om deze aandelen vast te stellen. In de 2017 zijn de resultaten van het meest recente onderzoek verwerkt in een nieuwe aandeelverdeling. Daarbij is tevens rekening gehouden met het feit dat sommige uitgevers dit type hergebruik reeds opnemen in directe licenties. Deze uitgevers worden vervolgens gekort op hun aandeel. Bij de universiteiten is meer hergebruik afgekocht waardoor er steeds minder titelspecifieke gegevens beschikbaar zijn. Ook voor de lange overnames. Om toch een aandeelverdeling vast te kunnen stellen wordt daar als basis de aandeelverdeling gebruikt uit de repartitie van de titelspecifieke readergelden over de afgelopen drie jaren. Deze gegevens worden aangevuld met de data over het werkelijk gebruik. Deze gegevens worden de komende jaren verzameld bij alle universiteiten waardoor uiteindelijk de verdeling niet meer gebaseerd is op een gemiddelde van de titelspecifieke readergelden maar over het feitelijk gebruik van de universiteiten.

Rechtenopbrengsten en repartitie

De uitwerking van de readerregelingen heeft een positief effect op de rechtenopbrengsten van de sectie. Er is in 2017 € 6,5 miljoen aan rechtenopbrengsten gerealiseerd (2016: 4,7 miljoen). Het verschil wordt volledig veroorzaakt door de hogere incasso vanuit de regeling met de universiteiten.

Voor naheffingen bij de hogescholen werd er in 2013 nog € 123.000 gefactureerd. De jaren daarna was er een explosieve stijging, in dit boekjaar is er € 403.000 in rekening gebracht voor geconstateerde inbreuken, dit bedrag is gehalveerd ten opzichte van 2016. Elk jaar worden enkele hogescholen gecontroleerd, het is niet te voorspellen of er inbreuken worden geconstateerd en in welke mate. Hierdoor kent het incassoniveau een vrij grillig verloop. Daarnaast zijn er nog enkele dossiers die bijna afgerond zijn, hierdoor is de verwachting dat het incassoniveau over 2018 weer vergelijkbaar zal zijn met 2016.

Door de implementatie van de easy access regeling wordt er meer hergebruik direct geregeld middels een afkoopsom. Het hergebruik dat nog separaat geregeld dient te worden door universiteiten zal hierdoor sterk dalen. Deze ontwikkeling is reeds zichtbaar in de cijfers over 2017, er is € 647.000 aan titelspecifieke gelden gerealiseerd (2016:€ 953.000).

Geïncasseerde gelden worden zo snel als mogelijk uitgekeerd aan rechtshabbers. De sectie is daarbij uiteraard afhankelijk van met name de snelheid waarmee gebruikers de vergoedingen betalen. Het betalingsgedrag van de gebruikers is de afgelopen jaren echter sterk verbeterd. In 2017 heeft de sectie de vergoedingen van de hogescholen voor het eerst geïncasseerd en verdeeld in hetzelfde boekjaar. Hierdoor is de repartitie van de afkoopsommen gestegen tot € 4,7 miljoen (2016: € 2,7 miljoen). De verwachting is dat dit ook voor de gelden vanuit de easy access regeling mogelijk moet zijn. Dat betekent dat in 2018 de gelden vanuit de afkoopregelingen worden geïncasseerd en verdeeld in het hetzelfde boekjaar. De stijging ten opzichte van 2016 wordt overigens voor een klein deel veroorzaakt door een eenmalige toevoeging aan de repartitie vanuit het eigen vermogen van € 300.000.

Ondanks de sterk gestegen rechtenopbrengst en repartitie is de ingehouden administratievergoeding maar licht gestegen tot € 855.000 (2016: € 852.000). Dit is veroorzaakt doordat de inhouding is teruggebracht tot 12,5% (was 15%), de aanvulling van 2,5% voor opsporing en handhaving is niet aangepast.

Door de flink hogere incasso stijgt de post te verdelen gelden. Deze stijging is beperkt gebleven doordat de afkoopsommen van 2016 en 2017 zijn verdeeld. De ambitie is om de vergoedingen inzake de easy access regeling te incasseren en te verdelen binnen een boekjaar. Indien de sectie hierin slaagt wordt de post te verdelen gelden in 2018 teruggebracht naar een historisch laag niveau.

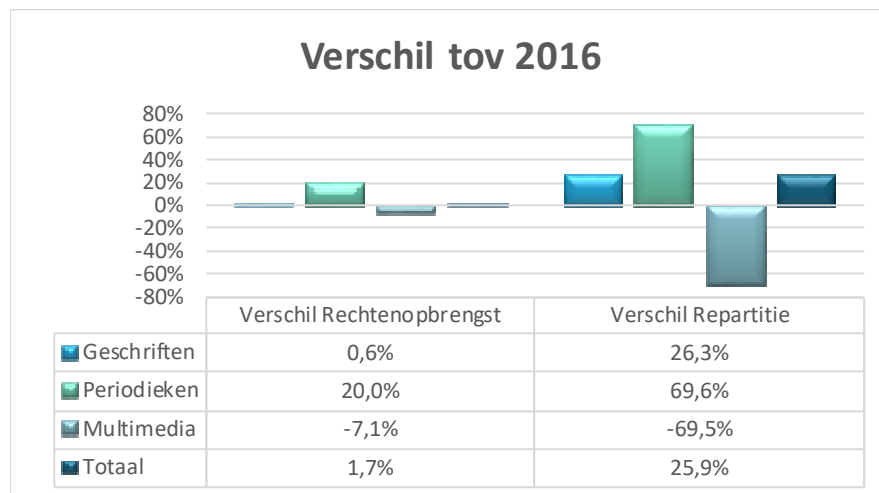
1.7 Toelichting - Sectie PRO leenrechtvergoeding Uitgevers

Bedragen * € 1.000

	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Rechtenopbrengsten					
Geschriften	2.534	2.520	2.689	2.921	3.070
Periodieken	222	185	235	257	270
Multimedia	39	42	51	64	75
	<u>2.795</u>	<u>2.747</u>	<u>2.975</u>	<u>3.242</u>	<u>3.415</u>
Repartitie					
Geschriften	2.696	2.202	2.694	3.017	3.310
Periodieken	372	226	246	262	304
Multimedia	33	113	248	99	29
Totaal netto repartitie	<u>3.101</u>	<u>2.541</u>	<u>3.188</u>	<u>3.378</u>	<u>3.643</u>
Ingehouden administratievergoeding	251	120	116	122	132
	<u>3.352</u>	<u>2.661</u>	<u>3.304</u>	<u>3.500</u>	<u>3.775</u>
Te verdelen rechten					
Geschriften	175	548	342	443	636
Periodieken	31	207	250	275	289
Multimedia	94	98	177	370	420
	<u>300</u>	<u>853</u>	<u>769</u>	<u>1.088</u>	<u>1.345</u>

Sectie PLU (leenrechtgelden)

Openbare bibliotheken betalen voor het uitlenen van werken een vergoeding aan Stichting Leenrecht. Het gaat daarbij om boeken, tijdschriften en multimediaproducten. Daarvan wordt het aan uitgevers toekomende deel door de sectie PLU van Stichting PRO verdeeld. De repartitie van de gelden vindt eenmaal per jaar plaats. De sectie vergadert tweemaal per jaar. Hieronder vindt u een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen en ontwikkelingen in het verslagjaar.

Uitgeversaandeel in leenrechtvergoeding

In het zogenoemde HP/Reprobel arrest heeft de Europese Hof van Justitie bepaald dat gelden die worden geïncasseerd op basis van een wettelijke aanwijzing en waarbij de wetgever tevens de verdeling bepaalt, een eventuele vergoeding aan uitgevers niet ten koste mag gaan van het auteursdeel. Vervolgens hebben auteursvertegenwoordigers in Nederland deze zaak aangegrepen om de verdeling van de Nederlandse Reprorechtvergoedingen ter discussie te stellen.

Deze discussie is in het najaar van 2016 ook gestart binnen het Leenrecht bestuur. Dit heeft de uitgevers verrast. In Nederland kennen we binnen het collectief beheer immers een overlegstructuur waarbij in goed overleg de verdeling door de verschillende groepen rechthebbenden wordt vastgesteld. Zeker binnen het Leenrecht, waarbij overigens de verdeling in het voordeel van de auteurs is (70% makers, 30% uitgevers), is het opmerkelijk dat de makers nu van mening zijn dat uitgevers geen aandeel meer zouden mogen ontvangen. Alle belanghebbenden zijn op constructieve wijze met elkaar in overleg, maar dit heeft in 2017 nog niet geleid tot een structurele oplossing. Dat betekent dat de systematiek uit 2016 is gecontinueerd waarbij de uitgevers 80% van de beschikbaar gelden hebben ontvangen. In 2017 is tevens de ingehouden 20% uit 2016 aangeboden aan PRO. Hierdoor is er feitelijk een volledige repartitie aangeboden aan PRO. De verwachting is dat in 2018 alsnog een structurele oplossing wordt overeengekomen.

E-books, wel of niet onder de leenrechtregeling

Het Europese Hof van Justitie heeft in 2016 geoordeeld dat onder voorwaarden, een e-book mag worden uitgeleend door de openbare bibliotheken. De voorwaarden waaronder dit mogelijk moet worden, compliceert de uitvoering van deze uitspraak. Belangrijkste voorwaarde is dat het e-book wordt aangeboden in een *one-copy-one-user* model. De Koninklijke Bibliotheek (KB), belast met het verkrijgen van digitale content, heeft op dit moment een goed werkend systeem waarbij uitgevers e-books aanbieden via een *one-copy-multiple-users* licentie. Uitgevers en de KB zijn groot voorstander van deze werkwijze, er is inmiddels voldoende aanbod en uitgevers en auteurs ontvangen een redelijke vergoeding. Uitgevers blijken daarnaast bereid om dit goedwerkende systeem verder uit te werken. Weerstand is er van de kant van de auteursvertegenwoordigers die graag zien dat het uitlenen van e-books alsnog onder de huidige collectieve regeling van het Leenrecht valt of waarbij de vergoedingen in ieder geval direct worden uitgekeerd aan de collectieve beheersorganisaties voor makers (Lira en Pictoright). Door de huidige systematiek ontvangen de visuele makers namelijk geen vergoeding voor het digitaal beschikbaar stellen van e-books en is er bij Lira twijfel of de vergoedingen door de uitgevers wel volledig worden doorbetaald aan de auteurs.

Alle betrokken partijen zijn in overleg om deze uitdagingen het hoofd te bieden. Omdat het huidige systeem tussen de KB en de uitgevers goed functioneert, ziet de sectie PLU geen toegevoegde waarde in het eventueel aanpassen van de huidige systematiek voor de uitgevers. Uitgevers zijn wel bereid om mee te denken over een aangepaste systematiek voor de makers.

Rechtenopbrengsten en repartitie

De rechtenopbrengst in de leenrechtregeling staan onder druk. Sinds 2013 is de totale incasso met 18% gedaald. Deze daling wordt veroorzaakt door een scala aan ontwikkelingen. Een logische verklaring is dat er minder werken worden uitgeleend. Dat is echter maar een deel van de oorzaak van de dalende incasso. Zo worden de verleningen sinds enige jaren niet meer afgerekend. Daarnaast heeft een deel van de bibliotheken besloten de collectie onder te brengen bij schoolbibliotheken. Deze schoolbibliotheken zijn vrijgesteld van het betalen van de leenrechtvergoeding waardoor deze uitleningen niet meer worden geregistreerd en afgerekend.

Er is in 2017 een incasso gerealiseerd van € 2,8 miljoen (2016: € 2,7 miljoen). Dat de incasso redelijk stabiel is gebleven ten opzichte van het vorige boekjaar is veroorzaakt doordat er in 2016 een incidenteel hoge vergoeding vanuit België werd aangeboden aan PRO voor de uitleningen van Nederlandse werken in Vlaamse bibliotheken. Vorig jaar werd voor het eerst 20% van het beschikbare geld ingehouden, deze 20% is dit jaar toegevoegd aan de repartitie voor uitgevers. Deze gebeurtenissen hebben uiteindelijk bijna een neutraal effect op de totale hoogte van de incasso ten opzichte van vorig boekjaar.

Er is in vergelijking met vorig jaar een hoger repartitiebedrag aangeboden aan uitgevers. Dit jaar is er € 3,4 miljoen aangeboden (2016:€ 2,7 miljoen) De vorig jaar ontvangen vergoeding vanuit België is dit jaar gerepartieerd (ongeveer 400.000). De uitkering van de resterende 20% vanuit 2016 is direct toegevoegd aan de repartitie. Ten slotte is het bureau erin geslaagd om de periodieken sneller uit te keren waardoor er in 2017 feitelijk tweemaal een jaarlijkse vergoeding is aangeboden aan de uitgevers.

Dit is echter een incidentele stijging in het bedrag dat aangeboden kan worden aan de uitgevers. Structureel daalt de incasso. Dit betekent dat de sectie geconfronteerd wordt met structureel lagere inkomsten. De afgelopen jaren is de inzet van personeel sterk teruggedrongen waardoor de daling in de kosten de daling in de ingehouden administratiekosten kon opvangen. De verwachting is echter dat de grootste besparingen inmiddels zijn doorgevoerd maar dat de daling in de incasso zal doorzetten. Dit heeft de sectie doen besluiten om het inhoudingspercentage te verhogen naar 7,5%. Op die manier verwacht de sectie ook de komende jaren een solide basis te hebben waarmee de activiteiten gefinancierd kunnen worden.

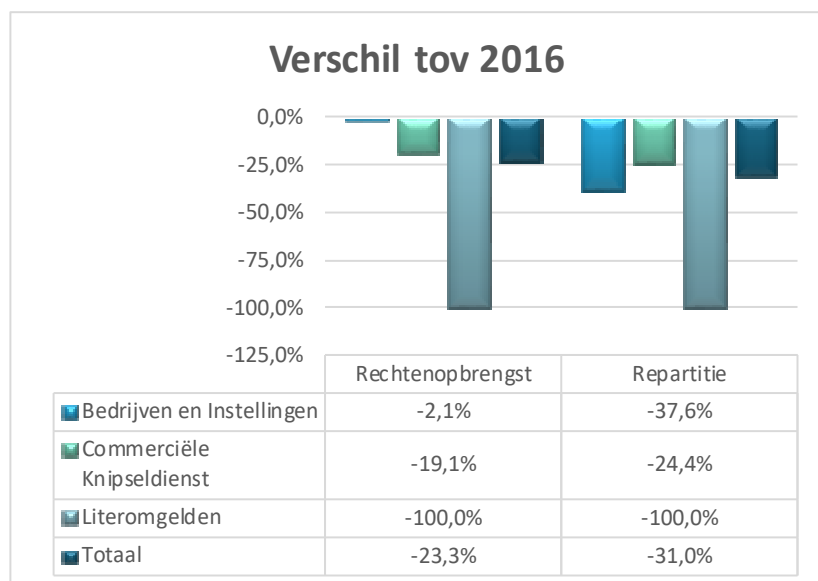
1.8 Toelichting - Sectie CLIP (CLIP gelden)

	<u>2017</u>	<u>2016</u>	<u>2015</u>	<u>2014</u>	<u>2013</u>
Rechtenopbrengsten					
Bedrijven en Instellingen	46	47	71	90	120
Commerciële Knipseldienst	335	414	514	602	708
Literomgelden	0	36	37	44	46
	<u>381</u>	<u>497</u>	<u>622</u>	<u>736</u>	<u>874</u>
Repartitie					
Bedrijven en Instellingen	49	79	272	92	174
Commerciële Knipseldienst	288	381	482	558	562
Literomgelden	0	29	39	31	52
Totaal netto repartitie	<u>337</u>	<u>489</u>	<u>793</u>	<u>681</u>	<u>788</u>
Ingehouden administratievergoeding	61	88	146	124	144
	<u>398</u>	<u>577</u>	<u>939</u>	<u>805</u>	<u>931</u>
Te verdelen rechten					
Bedrijven en Instellingen	58	63	95	198	214
Commerciële Knipseldienst	60	69	106	253	301
Literomgelden	5	5	4	23	17
	<u>123</u>	<u>137</u>	<u>205</u>	<u>474</u>	<u>532</u>

Sectie Copyright Licentie-en Incassobureau PRO (CLIP)

De sectie CLIP incasseert en verdeelt vergoedingen voor het gebruik van artikelen door knipseldiensten en in knipselkranten, zowel bij gebruikers als bij knipseldiensten zelf. Er zijn regelingen met de commerciële knipseldiensten voor externe levering van knipsels en een regeling voor beperkt intern gebruik met de overheid en het bedrijfsleven. Daarnaast verdeelt de sectie CLIP het uitgeversdeel van de zogenoemde LiteROM-vergoedingen. De sectie CLIP vergadert twee maal per jaar, vergoedingen worden ook tweemaal per jaar aangeboden aan rechthebbenden. Hieronder vindt u een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen en ontwikkelingen binnen de sectie CLIP.

Rechtenopbrengsten en repartitie

De sectie CLIP wordt al jaren geconfronteerd met een sterke daling van de rechtenopbrengsten. De afgelopen jaren lag de daling tussen de 5% en de 20%. Dit jaar bedraagt de daling 23% ten opzichte van 2016. Er is € 381.000 gefactureerd aan gebruikers (2016: € 497.000). De totale rechtenopbrengst is daarmee ten opzichte van 2013 gehalveerd. Opvallend is dat de LiteROM gelden niet aan CLIP zijn aangeboden door problemen in de facturatie. In 2018 is de verwachting dat zowel het jaar 2017 als het jaar 2018 wordt aangeboden.

De mediamonitoring bedrijven die via CLIP een licentie regelen voor het aanbieden van content aan hun afnemers, worden geconfronteerd met dalende vraag naar artikelen. Deze dienstverlening wordt aan steeds minder klanten aangeboden en er worden daarnaast minder artikelen geleverd aan bestaande klanten. In economisch lastige tijden verliezen mediamonitoring bedrijven veel klanten, zeker in een periode waarbij steeds meer informatie ook (gratis) via internet verkregen kan worden. Ook uitgevers zelf zijn steeds beter in staat om directe licentieafspraken te maken met mediamonitoring bedrijven.

De bedrijven waarbij het van wezenlijk belang is dat zij alle informatie ontvangen over hun bedrijf of hun promotieactiviteiten, maken tevens meer gebruik van zogenoemde media-analyse partijen. Deze partijen sturen over het algemeen geen artikelen aan hun klanten, zij leveren analyses op basis van de beschikbare content, zonder dat deze artikelen beschikbaar wordt gesteld aan de klant. De regelingen van CLIP voorzien op dit moment niet in dergelijk gebruik.

Toekomst sectie CLIP

De dagbladuitgevers zijn de grootste belanghebbenden uitgevers uit deze regeling. Ook deze groep uitgevers worstelt nog met nieuwe verdienmodellen voor digitale content en de wijze waarop de daling in advertentieinkomsten wordt opgevangen. Voor de consumentenmarkt worden initiatieven zoals van Blendle ondersteund en tegelijkertijd kritisch gevolgd.

In de zakelijke markt liggen nog steeds kansen, zeker binnen het collectief van CLIP. Doordat de markt snel verandert, is een regeling gebaseerd op alleen het uitleveren van artikelen en het eventuele hergebruik daarvan, niet toekomstbestendig. Dat betekent dat er aanvullende regelingen aan de markt aangeboden moeten worden om gebruikers optimaal te kunnen faciliteren in hun vraag naar content en uitgevers een volledige vergoeding aan te kunnen bieden. Vooralsnog is het niet gelukt om binnen CLIP een nieuw toekomstbestendig model uit te werken. Door de sterk dalende incasso is het op korte termijn niet meer mogelijk om de activiteiten op de huidige wijze te financieren. Dit heeft een sterke stijging van de inhoudingskosten tot gevolg wat uiteraard onwenselijk is. Belangrijker is echter dat dit geen duurzaam model oplevert. Dit betekent dat CLIP in 2017 een project is gestart om te inventariseren wat de mogelijkheden zijn om de activiteiten stop te zetten en het faciliteren van hergebruik over te laten aan de uitgevers en gebruikers zelf. Daarbij is de sectie in 2017 ondersteund door een adviesbureau. Dit is een complex traject waarvan de uitkomst onzeker is. Uiteraard blijft CLIP in de tussentijd volledig operationeel.

1.9 Toelichting - Sectie PRO-mandaat

Bedragen * € 1.000

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Rechtenopbrengsten		
Reprorechtgelden	0	0
Thuis kopiegelden	4.098	0
	<u>4.098</u>	<u>0</u>
Repartitie		
Reprorechtgelden	0	0
Thuis kopiegelden	0	0
Totaal netto repartitie	<u>0</u>	<u>0</u>
Ingehouden administratievergoeding	0	0
Totaal	<u>0</u>	<u>0</u>
Te verdelen rechten		
Reprorechtgelden	0	0
Thuis kopiegelden	3.791	0
	<u>3.791</u>	<u>0</u>

Sectie Pro-Mandaat

De Reprerechtregeling voor het bedrijfsleven is de afgelopen jaren aangepast. Waar men in het verleden de gebruikers alleen een licentie voor het fotokopiëren kon aanbieden, is sinds 2014 de mogelijkheid gecreëerd om ook het digitaal hergebruik af te rekenen met Stichting Reprorecht. Stichting Reprorecht vertegenwoordigt voor het analoge hergebruik (fotokopieën), alle uitgevers dankzij een wettelijke aanwijzing. Mandaten van groepen rechthebbenden zijn echter onontbeerlijk om tevens het digitale hergebruik in het bedrijfsleven te kunnen faciliteren. PRO-mandaat heeft deze mandaten verworven bij de uitgevers en vervolgens Stichting Reprorecht de opdracht gegeven om namens de uitgevers de regeling uit te voeren. Op basis van de huidige verdeling van Reprrechtgelden, vertegenwoordigt PRO-mandaat 92% van deze gelden doordat 329 uitgevers een mandaat hebben afgegeven.

In de opzet van PRO-mandaat is rekening gehouden met het feit dat PRO-mandaat op termijn de uitgeversaandelen zou kunnen uitkeren aan de individuele uitgevers. Deze structuurwijziging heeft echter ernstige vertraging opgelopen door onenigheid tussen uitgevers en auteurs over de verdeling van de gelden door het HP/Reprobel-arrest uit november 2015.

Financiering activiteiten PRO-Mandaat

Stichting Reprorecht heeft in 2012 in goed overleg met de uitgevers een deel van het uitgeversaandeel gerepartieerd aan PRO Mandaat. Dit met het doel om de aanloopkosten van de sectie te kunnen financieren tot het moment dat de uitgeversaandelen via PRO Mandaat aan de uitgevers aangeboden zouden kunnen worden.

Er worden echter tot op heden geen reprerechtvergoedingen aangeboden via PRO Mandaat. Hierdoor zijn er geen gelden meer beschikbaar om de komende jaren de activiteiten van PRO Mandaat uit deze geldstroom te

financieren. Er wordt een structurele alternatieve financiering voor deze specifieke activiteiten uitgewerkt in 2018.

Rechtenopbrengsten en repartitie

Het Bestuur van Stichting PRO heeft de sectie PRO Mandaat in 2016 opdracht gegeven om alle voorbereidingen te treffen om op termijn het uitgeversaandeel van de thuiskopieregeling uit te keren aan de uitgevers. Dit heeft ertoe geleid dat Stichting de Thuiskopie Stichting PRO heeft aangewezen als verdeelorganisatie voor de uitgeversaandelen in de Thuiskopieregeling. Daarnaast zijn de onderhandelingen afgerond over het aandeel van de uitgevers over de jaren 2015 en 2016. Hierdoor zijn in dit boekjaar de gelden over de jaren 2010 tot en met 2016 beschikbaar gesteld door Thuiskopie. Doordat er in een enkel jaar een vergoeding is uitgekeerd over een lange periode, is de rechtenopbrengst dit boekjaar uitzonderlijk en het kostenpercentage laag. De komende jaren wordt een vergoeding prognosticeerd van ongeveer € 700.000 per jaar. De repartitie is in 2018 voor het eerst uitgevoerd. Het voor de eerste keer uitvoeren van deze repartitie heeft meer voorbereidingstijd gekost dan gepland. De wettelijke termijn van zes maanden is hierdoor niet gehaald.

Hoofddorp, 21 juni 2018

Namens het bestuur:

Henk van der Rijst
Voorzitter Stichting PRO

1.10 Begroting 2018

(bedragen * € 1.000)

Netto omzet	
Administratievergoeding	1.358
Som der bedrijfsopbrengsten	1.358
Kosten Cedar	904
Bestuurskosten	20
Adviseurskosten	159
Kosten marktonderzoek	72
Kosten contributies en bijdragen	22
Overige bedrijfslasten	123
Som der bedrijfslasten	1.300
Exploitatieresultaat	58
Financieel resultaat	0
Resultaat	58

pro

Publicatie- en Reproductierechten Organisatie

Jaarrekening

2.1 Balans per 31 december 2017

(Na resultaatbestemming, bedragen * € 1.000)

	<u>31 december 2017</u>		<u>31 december 2016</u>
ACTIVA			
Vlottende activa			
Vorderingen			
Debiteuren	425	<i>a</i>	422
Overige vorderingen	391	<i>b</i>	240
Overlopende activa	<u>76</u>	<i>c</i>	<u>92</u>
	892		754
Liquide middelen	10.616	<i>d</i>	6.551
Totaal	<u><u>11.508</u></u>		<u><u>7.305</u></u>
PASSIVA			
Eigen vermogen			
Algemene reserve	<u>2.383</u>	<i>e</i>	<u>2.527</u>
	2.383		2.527
Te verdelen rechten	8.543	<i>f</i>	4.579
Kortlopende schulden			
Crediteuren	70	<i>g</i>	22
Overige schulden	52	<i>h</i>	15
Overlopende passiva	<u>460</u>	<i>i</i>	<u>162</u>
	582		199
Totaal	<u><u>11.508</u></u>		<u><u>7.305</u></u>

2.2 Staat van baten en lasten 2017

(bedragen * € 1.000)

	Exploitatie 2017	Begroting 2017	Exploitatie 2016
Administratievergoeding	1.022 <i>j</i>	1.234	1.101
Overige bedrijfsopbrengsten	130	228	105
Totaal baten	1.152	1.462	1.206
Kosten Cedar	649 <i>k</i>	797	812
Bestuurskosten	15 <i>l</i>	15	19
Adviseurskosten	154 <i>m</i>	169	107
Kosten marktonderzoek	72 <i>n</i>	72	70
Contributies en bijdragen	43 <i>o</i>	23	17
Overige bedrijfslasten	67 <i>p</i>	87	69
Totaal lasten	1.000	1.163	1.094
Som van baten en lasten	152	299	112
Financieel resultaat	4 <i>q</i>	-26	26
Resultaat	156	273	138
Resultaatbestemming			
Mutatie algemene reserve	156	273	138
	156	273	138

2.3 Kasstroomoverzicht over 2017

(opgesteld volgens de indirecte methode, bedragen * € 1.000)

	2017	2016
Kasstroom uit operationele activiteiten		
<i>Exploitatieresultaat</i>	152	112
Aanpassingen voor:		
Toename vorderingen	-162	484
Afname schulden	336	-223
	<u>174</u>	<u>261</u>
<i>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</i>	<u>326</u>	<u>373</u>
Kasstroom uit rechtenopbrengsten en repartitie		
Gefactureerde rechtenopbrengsten	13.751	7.898
Repartitie	-9.803	-7.575
Overige mutaties	-284	-165
Aanpassingen voor:		
Afname debiteuren	-3	-151
Toename repartitiedebiteuren	47	-686
<i>Kasstroom uit rechtenopbrengst en repartitie</i>	<u>3.708</u>	<u>-679</u>
<i>Ontvangen interest</i>	<u>31</u>	<u>36</u>
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	<u>4.065</u>	<u>-270</u>
Netto kasstroom	<u>4.065</u>	<u>-270</u>
Liquide middelen 1 januari	6.551	6.821
Liquide middelen 31 december	<u>10.616</u>	<u>6.551</u>
Mutatie liquide middelen boekjaar	<u>4.065</u>	<u>-270</u>

2.4 Mutatieoverzicht te verdelen rechten over 2017

(bedragen * € 1.000)

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Stand per 1 januari	4.579	4.421
Rechtenopbrengsten	13.751	7.898
Overige mutaties	16	-165
Repartitie	-9.803	-7.575
Stand per 31 december	<u>8.543</u>	<u>4.579</u>
Rechtenopbrengsten		
Nederlandse gebruikers	6.858	5.151
Nederlandse CBO's	6.893	2.747
	<u>13.751</u>	<u>7.898</u>
Overige mutaties		
Onttrekking kosten PRO Mandaat	0	-127
Overige mutaties	300	0
Mutatie te realiseren admin.vergoeding	-284	-38
	<u>16</u>	<u>-165</u>
Repartitie		
Rechthebbenden	-6.112	-4.754
Nederlandse CBO's	-2.475	13
Buitenlandse CBO's	-49	-1.774
Netto repartitie	<u>-8.636</u>	<u>-6.515</u>
Ingehouden administratievergoeding	-1.167	-1.060
Bruto repartitie	<u>-9.803</u>	<u>-7.575</u>
Te verdelen rechten	<u>8.543</u>	<u>4.579</u>

2.5 Toelichtingen op de jaarrekening

Algemeen

Doelstelling van de stichting

Stichting PRO, Kamer van Koophandel nummer 41217603 is op 14 november 1997 opgericht en statutair gevestigd in Amsterdam. De stichting heeft ten doel, zonder winstoogmerk voor zichzelf, het behartigen of doen behartigen van de belangen van uitgevers en de door hen vertegenwoordigende auteurs op het gebied van collectieve exploitatie of administratie van auteursrechten, alsmede al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Stichting PRO kent hiertoe een vijftal secties welke ieder specifieke auteursrechtelijke regelingen uitvoeren.

De secties PRN en IPRO zijn voor de uitvoering van de readerregelingen in 2013 samengevoegd en opereren nu als de sectie PRN/IPRO.

Alle secties zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur van de stichting.

Grondslagen voor de waardering

Alle bedragen in het jaarverslag luiden in duizenden euro's.

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW2 en de Richtlijn 640 'Organisaties zonder Winststreven' van de Raad voor de Jaarverslaggeving, alsmede met de eisen van de Wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten en het CBO Keurmerk van VOI©E. Alle bedragen in het jaarverslag luiden in euro's.

De waarderingsgrondslagen zijn gebaseerd op de historische kosten en kostprijzen. Activa en passiva (met uitzondering van het eigen vermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en winst-en-verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor de leesbaarheid wordt in de toelichtingen veelal gebruik gemaakt van het betreffende jaartal waar de stand per balansdatum bedoeld wordt en worden bedragen afgerond weergegeven.

Vergelijking met het voorgaand boekjaar

De gehanteerde grondslagen zijn vergeleken met vorig boekjaar ongewijzigd.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, voor zover deze door het bestuur als noodzakelijk wordt gezien onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. De voorziening voor oninbaarheid voor vorderingen uit hoofde van de exploitatie van auteursrechten wordt gevormd ten laste van de te verdelen rechten. Aan gebruikers gefactureerde rechtenopbrengsten worden pas gereparteed aan rechthebbenden nadat deze daadwerkelijk geïncasseerd zijn.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde en bestaan uit banktegoeden met een looptijd korter dan twaalf maanden.

Te verdelen rechten

De te verantwoorden gelden uit hoofde van de exploitatie van auteursrechten worden niet in de staat van baten en lasten opgenomen, maar worden opgenomen als een verplichting aan de rechthebbenden. De door betalingsverplichting heeft in principe een kortlopend karakter.

De te verdelen readergelden en CLIPgelden worden in de balans verantwoord als er sprake is van een rechtens afdwingbare vordering die op betrouwbare wijze is vast te stellen en waarvan het waarschijnlijk is dat deze zal worden ontvangen. Voor te ontvangen bedragen van door PRO gefactureerde gebruikers kan dit op betrouwbare wijze worden vastgesteld. Te ontvangen leenrechtgelden en reprogelden kunnen op betrouwbare wijze worden vastgesteld. De door incasso-organisaties hierop ingehouden administratievergoedingen worden in mindering gebracht op de ontvangen brutobedragen.

Op de te verdelen rechten worden de nog in te houden administratievergoedingen in mindering gebracht. Voor zover deze niet in het jaar van verantwoording van de rechtenopbrengst als bate worden gerealiseerd worden deze separaat gepresenteerd onder de overlopende passiva.

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

De Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het vorige boekjaar.

Administratievergoedingen

De administratievergoedingen worden indien en voor zover mogelijk gerealiseerd naar rato van de verrichte werkzaamheden. De door rechthebbenden verschuldigde administratievergoedingen voor verrichte werkzaamheden worden veelal ingehouden op de repartitie, maar worden in de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de door Stichting PRO verrichte werkzaamheden. De vergoeding voor de werkzaamheden met betrekking tot het innen van rechten wordt in de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarin ook de rechtenopbrengst wordt verantwoord. Het restant van de administratievergoeding wordt beschouwd als zijnde ter dekking van de repartiekosten en wordt verantwoord in het jaar waarin de repartitie wordt verantwoord. Indien de voortgang van verrichte werkzaamheden onvoldoende betrouwbaar kan worden vastgesteld wordt de administratievergoeding in de staat van baten en lasten verantwoord bij de repartitie.

De administratievergoedingen voor titelspecifieke- en afkoopsommen **readergelden** zijn 12,5% voor leden van het Nederlands Uitgevers Verbond (NUV) en Stichting IPRO, 5% voor Stichting Pictoright en 20% voor overige rechthebbenden. Voor de verantwoording in de staat van baten en lasten wordt ervan uitgegaan dat 80% van gemiddeld 15% administratievergoeding betrekking heeft op werkzaamheden met betrekking tot de inning van rechtenopbrengsten. 20% wordt gerealiseerd op het moment van repartitie.

De administratievergoeding voor leenrechtgelden en thuishopiegelden bedraagt 7,5% voor alle rechthebbenden. De verantwoording in de staat van baten en lasten vindt volledig plaats bij de repartitie aangezien de hiervoor benodigde inzet globaal overeenkomt met de daadwerkelijk gerepareerde bedragen.

De administratievergoeding voor **CLIPgelden** is 15% voor leden van het NUV en 20% voor overige rechthebbenden. Voor de verantwoording in de staat van baten en lasten wordt ervan uitgegaan dat 80% van gemiddeld 15% administratievergoeding betrekking heeft op werkzaamheden met betrekking tot de inning van rechtenopbrengsten. 20% wordt gerealiseerd op het moment van repartitie.

Op de uitkering van readergelden en CLIPgelden aan uitgevers welke geen lid zijn van het NUV wordt een hoger percentage aan administratiekosten ingehouden. De activiteiten van de verschillende groepen van het NUV, op het gebied van het auteursrecht en de regelingen die door PRO worden uitgevoerd, hebben uiteraard een positief effect op de regelingen omdat via die wijze gebruikers worden geïnformeerd over de mogelijkheden. NUV leden financieren deze activiteiten middels de contributie. Andere rechthebbenden profiteren op gelijke wijze van deze activiteiten, zonder deze activiteiten mede te financieren. Vandaar dat overige rechthebbenden op deze manier alsnog een beperkte bijdrage leveren aan deze activiteiten.

Overige bedrijfsopbrengsten

De overige bedrijfsopbrengsten bestaan uit inhoudingen op de repartitie ter dekking van de handhavingskosten van enkele regelingen.

Bedrijfslasten

De bedrijfslasten bestaan uit de aan het verslagjaar toe te rekenen kosten. De kosten Cedar betreffen het aandeel van Stichting PRO in de kosten van directe personele inzet, algemene kosten, huisvestings- en automatiseringskosten van Cedar B.V.

Financieel resultaat

Het financieel resultaat wordt verantwoord in de periode waartoe het behoort en bestaat uit het saldo van rentebaten en -lasten en de aan de periode toe te rekenen koersverschillen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. In het kasstroomoverzicht is geen BTW opgenomen buiten de mutatie in de betreffende balanspositie. De repartitie wordt bruto opgenomen.

Risicobeheersing

Operationele risico's

Stichting PRO maakt gebruik van de automatiseringssystemen van Cedar B.V. De stichting loopt hierbij het risico dat systemen niet beschikbaar zijn of niet juist functioneren waardoor de facturatie en/of verdeling van gelden niet (tijdig) kan plaatsvinden of onjuist gedaan worden. Binnen Cedar zijn maatregelen getroffen om de beschikbaarheid en de kwaliteit van de gegevensverwerkingsprocessen te waarborgen.

Kredietrisico

De rechtenopbrengsten van Stichting PRO betreffen vergoedingen van Nederlandse onderwijsinstellingen voor gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal. Het kredietrisico wordt laag ingeschat. Het kredietrisico betreft niet het vermogen van de stichting maar de aan rechthebbers door te betalen rechten.

Liquiditeitsrisico

Stichting PRO beschikt over substantiële bedragen aan liquide middelen die uitstaan bij meerdere grote Nederlandse banken. Deze gelden zijn direct opeisbaar.

Verbonden partijen

Cedar B.V. kan worden aangemerkt als verbonden partij, aangezien Stichting PRO is vertegenwoordigd in het bestuur van Stichting Cedar. Stichting Cedar bezit 100% van de aandelen in Cedar B.V. Op basis van de afgesloten

dienstverleningsovereenkomst worden de operationele activiteiten en bestuurlijke ondersteuning uitgevoerd door of middels Cedar B.V. De hiervoor door Cedar B.V. gemaakte kosten worden doorbelast.

Ook de bestuursleden van Stichting PRO kunnen gezien worden als verbonden partijen. Een overzicht van hun (neven-)functies is opgenomen vanaf blz. 43.

Toelichting op de balans

a) Debiteuren

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Debiteuren rechten	425	422
	<u>425</u>	<u>422</u>

De debiteuren hebben een resterende looptijd kleiner dan een jaar.

b) Overige vorderingen

Nog te ontvangen interest	0	27
Overige vorderingen	18	64
Omzetbelasting	373	149
	<u>391</u>	<u>240</u>

De overige vorderingen hebben een resterende looptijd kleiner dan een jaar.

c) Overlopende activa

Overlopende activa	<u>76</u>	<u>92</u>
	<u>76</u>	<u>92</u>

De overlopende activa hebben een resterende looptijd kleiner dan een jaar.

d) Liquide middelen

Bankrekeningen	11	450
Spaarrekeningen	10.605	6.101
	<u>10.616</u>	<u>6.551</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de stichting.

e) Algemene reserve

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Stand per 1 januari	2.527	2.389
Mutatie vanuit resultaatbestemming	156	138
Mutatie vanuit te verdelen gelden	-300	0
Stand per 31 december	<u>2.383</u>	<u>2.527</u>

In de statuten van Stichting PRO is geen resultaatbestemming opgenomen. De algemene reserve van Stichting PRO bestaat uit de vermogens van de verschillende secties. Doelstelling is om het vermogen per sectie op het niveau te houden van 1 tot 1,5 maal de jaarlijkse kosten per sectie. Op het moment dat het vermogen van een sectie groter is dan 1,5 maal de exploitatie, wordt dit overschot toegevoegd aan de te verdelen rechten zodat deze gelden weer beschikbaar komen aan de rechthebbenden. De bestemming van het resultaat heeft bij bestuursbesluit plaatsgevonden zoals is toegelicht bij de staat van baten en lasten. De bestemming van het resultaat is verwerkt in de jaarrekening. De algemene reserve is vrij besteedbaar.

In 2017 is er een deel van de algemene reserve van de sectie PRN/IPRO toegevoegd aan de gelden en uitgekeerd tegen 0% administratiekostenvergoeding. Door de onzekerheid over de uitvoeringsaspecten en bijbehorende kosten van de nog te implementeren easy access regeling binnen de universiteiten, wordt het overschot op de reserve van PRN/IPRO niet geheel uitgekeerd. Door de grote onzekerheid over de toekomst van de sectie CLIP, wordt deze reserve vooralsnog aangehouden.

Toerekening per sectie:

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
PRN/IPRO	1.776	1.864
PLU	379	275
CLIP	297	388
Pro-Mandaat	-69	0
	<u>2.383</u>	<u>2.527</u>

f) Te verdelen rechten

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Stand per 1 januari	4.579	4.421
Rechtenopbrengsten	13.751	7.898
Overige mutaties	16	-165
Repartitie	-9.803	-7.575
Stand per 31 december	<u>8.543</u>	<u>4.579</u>
Opbouw naar jaarlaag		
2013 en ouder	8	77
2014	78	102
2015	84	501
2016	371	3.899
2017	8.002	0
Totaal te verdelen rechten	<u>8.543</u>	<u>4.579</u>
Opbouw Te verdelen rechten		
Sectie PRN+IPRO	4.329	3.589
Sectie PLU	300	853
Sectie CLIP	123	137
Sectie PRO-Mandaat	3.791	0
	<u>8.543</u>	<u>4.579</u>

De te verdelen rechten hebben overwegend een resterende looptijd kleiner dan een jaar.

g) Crediteuren

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
Handelscrediteuren	18	17
Repartitiecriditeuren	52	5
	<u>70</u>	<u>22</u>

De crediteuren hebben een resterende looptijd kleiner dan een jaar.

h) Overige schulden

Overige schulden	<u>52</u>	<u>15</u>
	<u>52</u>	<u>15</u>

De overige schulden hebben een resterende looptijd kleiner dan een jaar.

i) Overlopende passiva

Nog te realiseren administratievergoeding	<u>460</u>	<u>162</u>
	<u>460</u>	<u>162</u>

De overlopende passiva betreffen het nog niet gerealiseerde deel van de bij repartitie in te houden administratievergoeding.

Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

De verplichting ultimo 2017 is conform de in de dienstverleningsovereenkomst tussen Cedar B.V. en Stichting PRO vastgestelde berekeningswijze vastgesteld op € 322.559 (2016: € 368.474).

2.6 Toelichting op staat van baten en lasten

j) Administratievergoedingen

Stichting PRO heeft over 2017 € 1.152.000 (2016: € 1.101.000) aan administratievergoedingen gerealiseerd. Dat is significant lager dan begroot. Er zijn twee elementen die dit verschil veroorzaken. Het bestuur heeft in 2017 besloten om de reguliere inhouding administratiekosten binnen PRN/IPRO te verlagen van 15% naar 12,5%. Door deze wijziging is er € 85.000 minder baten gerealiseerd op gelden die reeds in 2016 geïnd waren. Daarnaast zijn tegen de verwachting in de thuiskopiegelden niet in 2017 verdeeld. Hierdoor worden deze baten pas gerealiseerd in 2018.

k) Kosten Cedar

De kosten voor Cedar (de uitvoeringsorganisatie) bestaan uit personeelskosten, algemene kosten, huisvesting en automatiseringskosten. De totale som van deze kosten is in 2017 fors lager dan begroot. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de inzet van personeel verder is beperkt. De inzet van personeel is teruggebracht naar 6,1 FTE (2016: 8,3 FTE).

l) Bestuurskosten

De bestuursleden van Stichting PRO, zowel in het Algemeen Bestuur als in de secties, zijn functionarissen die in loondienst zijn bij uitgeefbedrijven. De activiteiten worden onder werktijd uitgevoerd en derhalve zijn de functies indirect bezoldigd. Zij ontvangen echter geen vergoedingen of vacatiegelden van Stichting PRO.

Derhalve is er voor gekozen om in het overzicht van nevenfuncties de posities van bestuursleden als onbezoldigd te presenteren. Het presenteren van de functies als bezoldigd, zou immers de suggestie wekken dat de leden een vergoeding ontvangen voor hun inzet als sectie- of bestuurslid.

Er zijn in 2017 echter enkele uitzonderingen: de onafhankelijke voorzitter van Stichting PRO, de voorzitter van de sectie PRO-mandaat en een lid van de sectie PRO-mandaat. Deze functionarissen waren in 2017 niet in loondienst en ontvangen derhalve een redelijke vergoeding voor hun inzet. Er worden geen onkostenvergoedingen en geen beloningen betaalbaar op termijn verstrekt. Over de bestuursvergoedingen worden geen sociale verzekeringspremies afgedragen.

	Beloning	Functie	Periode
Dhr. drs. H. van der Rijst	€ 9.091	Voorzitter	gehele jaar
Dhr. S. Bruinsma	€ 0	Penningmeester	gehele jaar
Dhr. drs. L. Dijkema	€ 3.543	Bestuurslid	gehele jaar
Dhr. F. Jonkers	€ 0	Bestuurslid	gehele jaar
Dhr. A. Reekers	€ 0	Bestuurslid	gehele jaar
Mw. E. Smit	€ 0	Bestuurslid	gehele jaar
	<u>€ 12.634</u>		

Op grond van de Wet Toezicht valt Stichting PRO gedeeltelijk onder de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen (WNT). De bezoldiging van de bestuursleden ligt onder het in art. 2.2 WNT voor toezichthouders opgenomen maximum van 10% voor bestuurders, resp. 15% voor voorzitters van de van toepassing zijnde maximum bezoldiging. Op grond van een beleidsrichtlijn van het CvTA kan de omrekening naar een voltijds dienstverband hierdoor achterwege blijven.

m) Adviseurskosten

De adviseurskosten betreft kosten van beleidsmatige en juridische adviezen. De ambitie was om de thuiskopiegelden uit te keren in 2017, hiervoor zijn de nodige kosten voor begroot ter ondersteuning van dit project. Deze verwachte kosten zijn doorgeschoven naar 2018.

n) Kosten marktonderzoek

De kosten voor onderzoek om het gebruik bij de universiteiten in kaart te brengen en om de repartitieaandelen van uitgevers voor de afkoopsommen die bij hbo-instellingen en universiteiten wordt gefactureerd, worden over drie jaar verdeeld.

o) Contributie en bijdragen

De kosten voor contributie en bijdragen bestaat voornamelijk uit bijdrage aan VOICE. Doordat de financiering van de collectieve piraterijbestrijding via VOICE plaatsvindt, stijgt deze post aanzienlijk ten opzichte van 2016 en de begroting.

p) Overige bedrijfslasten

De overige bedrijfslasten zijn lager dan begroot, dat komt voornamelijk omdat er automatiseringskosten zijn begroot om de thuishoefgelden uit te keren. Deze kosten zijn in de begroting van 2018 opgenomen.

q) Financieel resultaat

Ten tijde van het opstellen van de begroting werd nog uitgegaan van een negatieve rente op alle uitstaande gelden. De rente is verder gedaald maar van een negatieve rente is geen sprake geweest.

2.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Het bestuur heeft begin 2018 besloten om de structuur van de stichting aan te passen. Vooralsnog wordt daarbij uitgegaan van het omvormen van een aantal secties naar zelfstandige stichtingen. Verdere uitwerking zal in 2018 plaatsvinden.

2.8 Ondertekening

Datum vaststelling: 21 juni 2018 te Hoofddorp

Namens het bestuur,

.....

Dhr. H. van der Rijst
Voorzitter

.....

Dhr. S. Bruinsma
Penningmeester

.....

Mw. E. Smit

.....

Dhr. Drs. L. Dijkema

.....

Dhr. F.H. Jonkers

.....

Dhr. A.J. Reekers

Overige gegevens

3.1 Samenstelling bestuur en leden secties

	Aftreden/ herbenoemen	Termijn
Algemeen bestuur PRO		
Henk van der Rijst (voorzitter)	december-18	3e termijn
Sam Bruinsma (PRN en penning- meester)	juni-20	2e termijn
Floor Jonkers (PLU)	juni-20	2e termijn
Arno Reekers (CLIP)	december-21	1e termijn
Eefke Smit (IPRO)	december-18	2e termijn
Louwe Dijkema (PRO Mandaat)	december-18	2e termijn
Sectie PRN		
Sam Bruinsma (voorzitter)	december-19	3e termijn
Henk van de Bunt	maart-18	4e termijn
Eefke Smit (IPRO, assessor)	december-18	3e termijn
Hans Osinga	maart-19	1e termijn
Ton Bakker	maart-19	1e termijn
Sectie PLU		
Floor Jonkers (voorzitter)	juli-18	2e termijn
Sander Ruijs	november-19	2e termijn
Martijn David	november-19	4e termijn
Renske Hendriksen	november-19	3e termijn
Marius van Campen	mei-19	1e termijn

Sectie CLIP

Arno Reekers	maart-18	3e termijn
Jelle Buizer	december-18	3e termijn
Bart Verkade	april-18	2e termijn
Dick van Eijk	april-18	2e termijn
Rogier van Erkel	april-18	2e termijn

Sectie PRO Mandaat

Louwe Dijkema	december-16	2e termijn
Cornil Balk	mei-17	2e termijn
Jelle Buizer	mei-17	2e termijn
Michiel Ronk	mei-17	1e termijn
Frank Van Amerongen	mei-17	2e termijn
Martijn David	mei-17	2e termijn
Pieter Bon	mei-18	1e termijn
Erik Janssen	mei-18	1e termijn

* De heer David is als ambtelijk secretaris van het Algemeen Bestuur, namens het NUV, aanwezig bij alle bestuursvergaderingen. Daarnaast is de heer David bestuurslid in de sectie PRO-mandaat.

3.2 Nevenfuncties bestuurs- en sectieleden

Bestuurslid Algemeen Bestuur	Nevenfunctie	Bezoldigd j/n
De heer drs. H. van der Rijst	Secretaris /penningmeester Stichting Cedar	j
	Voorzitter Algemeen Bestuur Stichting PRO	j
	Taliesin Beheer bv - directeur	j
	Bestuurslid VGEO Vereniging van Gepensioneerden Elsevier Ondernemingen	n
	Lid bestuur SPEO Stichting Pensioenfonds Elsevier Ondernemingen	n
De heer S. Bruinsma	Senior Vice-president Business Development Koninklijke Brill N.V.	j
	Lid Public Affair Committee van de International Association of Scientific, Technical & Medical Publishers	n
	Chair Standard & Technology Committee - en ex-officio Board member - van de International Association of Scientific, Technical & Medical Publishers	n
	Penningmeester en lid van het Algemeen Bestuur van Stichting PRO	n
	Voorzitter van de sectie PRN van Stichting PRO	n
	Lid Bestuur Stichting KNNV Uitgeverij	j
De heer drs. L. Dijkema	Penningmeester Stichting Reprrecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie vak en wetenschap, boeken en tijdschriften)	j
	(mede)Directeur Dutch Card Printing B.V.	j
	Vicevoorzitter Raad van Toezicht en voorzitter Audit Commissie van Alfa College	j
	Bestuurslid en Voorzitter sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	j
	Voorzitter Verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds PGB	j
	Voorzitter Reglementscommissie van KVGGO	j
	Voorzitter Bestuur TechnologieCentrum Noord-Nederland	j
	Voorzitter Stichting Ondernemers Fonds Assen OFA	n
	Voorzitter Stichting Cultureel Hart Assen	n
	Voorzitter Raad van Advies van Vincent van Gogh College	n

	Voorzitter Stichting Drents Monument	n
	Secretaris Claas van Gorcum Fonds	n
	Voorzitter Stichting Trovato	n
De heer A. Reekers	Chef financiële redactie De Telegraaf	j
	Voorzitter Stichting Telegraafpensioenfonds 159	j
	Bestuurslid van het Algemeen Bestuur van Stichting PRO	n
	Voorzitter van de sectie Clip van Stichting PRO	n
De heer F. Jonkers	Voorzitter sectie geschriften Stichting Leenrecht	n
	Bestuurslid algemeen bestuur Stichting Leenrecht	n
	Voorzitter van de sectie PLU van Stichting PRO	n
	Bestuurslid van het Algemeen Bestuur van Stichting PRO	n
	Uitgever VBK Media	j
	Directeur F H Jonkers Beheer BV	j
Mevrouw E. Smit	Managing Director IPRO (remunerated)	j
	Board member of Algemeen Bestuur Stichting PRO	n
	Director, Standards and Technology, International Association of STM Publishers (remunerated)	j
	Director and Board member of the Alliance of Permanent Access APA	n
	Director and Board member of Dryad-US	n
	Board member of IFRRO	n
	Board member of Lucas-Ooms Fonds (Secretary)	n
	Board member of THIM (Theater in Muziek, Treasurer)	n
	Director/ owner of BV In den Gulden Fonteyn	n
	Lid van de sectie PRN IPRO van Stichting PRO	n

De heer M. David	Senior Adviseur IE, Collectieve Rechten en Privacy/Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij Nederlands Uitgeversverbond	j
	Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij het NUV	j
	Bestuurslid Stichting Reprorecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie algemene boeken)	j
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
	Bestuurslid PRO secties PRN, CLIP en PLU	n
	Bestuurslid sectie Geschriften van de Stichting Leenrecht	n
	Bestuurslid Koninklijke Vereniging van het Boekenvak/Stichting Marktonderzoek Boekenvak	n
	Bestuurslid Stichting BREIN	n
	Bestuurslid Federatie Auteursrechtbelangen	n
	Bestuurslid Dr. P.A. Tiele-Stichting	n
	Bestuurslid NBD Biblion	n
	Bestuurslid Stichting Leescultuur & Literatuur	n
	Bestuurslid Literatuur Museum	n
	President The Dickens Fellowship, Haarlem Branch	n

lid sectie PRN/IPRO	Nevenfunctie	Bezoldigd j/n
De heer S. Bruinsma	Senior Vice-president Business Development Koninklijke Brill N.V.	j
	Lid Public Affair Committee van de International Association of Scientific, Technical & Medical Publishers	n
	Chair Standard & Technology Committee - en ex-officio Board member - van de International Association of Scientific, Technical & Medical Publishers	n
	Penningmeester en lid van het Algemeen Bestuur van Stichting PRO	n
	Voorzitter van de sectie PRN IPRO van Stichting PRO	n
	Lid Bestuur Stichting KNNV Uitgeverij	
Mevrouw E. Smit	Managing Director IPRO (remunerated)	j
	Board member of Algemeen Bestuur Stichting PRO	n
	Director, Standards and Technology, International Association of STM Publishers (remunerated)	j

	Director and Board member of the Alliance of Permanent Access APA	n
	Director and Board member of Dryad-US	n
	Board member of IFRRO	n
	Board member of Lucas-Ooms Fonds (Secretary)	n
	Board member of THIM (Theater in Muziek, Treasurer)	n
	Director/ owner of BV In den Gulden Fonteyn	n
	Lid van de sectie PRN IPRO van Stichting PRO	n
De heer H. van de Bunt	Manager Finance & Procurement, Wolters Kluwer Nederland B.V.	j
	Eigenaar Administratiekantoor H. van de Bunt	j
	Kerkrentmeester, Protestantse Kerk Nederland te Barneveld vanuit wijk 5	n
	Lid van de sectie PRN IPRO van Stichting PRO	n
	Bestuurslid Stichting Pensioenfonds Wolters Kluwer Nederland	n
De heer H. Osinga (vanaf 30 maart 2017)	Manager Juridische Zaken Noordhoff Uitgevers B.V.	j
	Lid van de sectie PRN IPRO van Stichting PRO	n
De heer T. Bakker (vanaf 30 maart 2017)	Publishing Manager Educatief en lid Management team bij BSL Houten	j
	Lid van de sectie PRN IPRO van Stichting PRO	n
De heer M. David (vanaf 1 januari 2017)	Senior Adviseur IE, Collectieve Rechten en Privacy/Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij Nederlands Uitgeversverbond	j
	Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij het NUV	j
	Bestuurslid Stichting Reprorecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie algemene boeken)	j
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
	Bestuurslid PRO secties PRN, CLIP en PLU	n
	Bestuurslid sectie Geschriften van de Stichting Leenrecht	n
	Bestuurslid Koninklijke Vereniging van het Boekenvak/Stichting Marktonderzoek Boekenvak	n
	Bestuurslid Stichting BREIN	n

Bestuurslid Federatie Auteursrechtbelangen	n
Bestuurslid Dr. P.A. Tiele-Stichting	n
Bestuurslid NBD Biblion	n
Bestuurslid Stichting Leescultuur & Literatuur	n
Bestuurslid Literatuur Museum	n
President The Dickens Fellowship, Haarlem Branch	n

lid sectie PLU	nevenfunctie	bezoldigd j/n
De heer F. Jonkers	Voorzitter sectie geschriften Stichting Leenrecht	n
	Bestuurslid algemeen bestuur Stichting Leenrecht	n
	Voorzitter van de sectie PLU van Stichting PRO	n
	Bestuurslid van het Algemeen Bestuur van Stichting PRO	n
	Uitgever VBK Media	j
	Directeur F H Jonkers Beheer BV	j
Mevrouw R. Hendriksen	Bedrijfsjurist WPG Uitgevers B.V.	j
	Lid van de sectie PLU van Stichting PRO	n
	Bestuurslid Groep Algemene Uitgevers Nederlands Uitgeversverbond	
De heer M. David	Senior Adviseur IE, Collectieve Rechten en Privacy/Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij Nederlands Uitgeversverbond	j
	Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij het NUV	j
	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie algemene boeken)	j
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
	Bestuurslid PRO secties PRN, CLIP en PLU	n
	Bestuurslid sectie Geschriften van de Stichting Leenrecht	n
	Bestuurslid Koninklijke Vereniging van het Boekenvak/Stichting Marktonderzoek Boekenvak	n
	Bestuurslid Stichting BREIN	n

	Bestuurslid Federatie Auteursrechtbelangen	n
	Bestuurslid Dr. P.A. Tiele-Stichting	n
	Bestuurslid NBD Biblion	n
	Bestuurslid Stichting Leescultuur & Literatuur	n
	Bestuurslid Literatuur Museum	n
	President The Dickens Fellowship, Haarlem Branch	n
De heer S. Ruys	Penningmeester GAU	n
	Bestuurslid SLAA (Stichting Literaire Activiteiten Amsterdam)	n
	Lid van de sectie PLU van Stichting PRO	n
	Bestuurslid Coöp Boekenvak	n
De heer M. van Campen (vanaf 11 mei 2017)	Directeur Gottmer Uitgeversgroep BV	j
	Bestuurslid GAU	n
	Bestuurslid Stichting Bibliodef Nederland	n
	Lid sectie PLU (PRO Uitgevers Leenrecht) van Stichting PRO	n

lid sectie CLIP	nevenfunctie	bezoldigd j/n
De heer A. Reekers	Chef financiële redactie De Telegraaf	j
	Voorzitter Stichting Telegraafpensioenfonds 159	j
	Voorzitter van de sectie Clip van Stichting PRO	n
	Bestuurslid van het Algemeen Bestuur van Stichting PRO	n
De heer R. van Erkel	Director Rights & Transactional Sales	j
	Ad Hoc adviesgroep PLS/CLA	n
	Lid van de sectie Clip van Stichting PRO	n
	Publisher Advisory Group (PAG) Copyright Clearance Centre (CCC), Boston, USA	n
De heer J. Buizer	Manager Contentsales Grootzakelijk FD Mediagroep	j

	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie kranten)	j
	Voorzitter Raad van Bestuur van Landgoed Schovenhorst B.V.	n
	Voorzitter Stichting Oudemans	n
	Bestuurslid sectie CLIP van Stichting PRO	n
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
	Secretaris SBBP van Het Financieele Dagblad	n
	Lid Raad van Advies van Stichting Geldersch Landschap & Kasteelen	n
De heer D. van Eijk	Editorial Project Manager NRC Media	j
	Penningmeester Stichting Stimulering Onderwijsjournalistiek	n
	Voorzitter VvE Syntax	n
	Docent journalistiek UvA	j
	Assessor examens journalistiek Fontys Hogeschool	j
	Lid van de sectie Clip van Stichting PRO	n
	Gastdocent journalistiek Christelijke Hogeschool Ede	j
De heer B.V. Verkade	Zakelijk Directeur ADR Nieuwsmedia	j
	Managing editor De Persgroep Nederland / De Persgroep Publishing	j
	Lid Curatorium Postdoctorale Opleiding Journalistiek Erasmus Universiteit Rotterdam	n
	Penningmeester Stichting Kinderboerderij Piershil	n
	Lid van de sectie Clip van Stichting PRO	n
De heer. M. David	Senior Adviseur IE, Collectieve Rechten en Privacy/Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij Nederlands Uitgeversverbond	j
	Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij het NUV	j
	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie algemene boeken)	j
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
	Bestuurslid PRO secties PRN, CLIP en PLU	n
	Bestuurslid sectie Geschriften van de Stichting Leenrecht	n
	Bestuurslid Koninklijke Vereniging van het Boekenvak/Stichting Marktonderzoek Boekenvak	n
	Bestuurslid Stichting BREIN	n

Bestuurslid Federatie Auteursrechtbelangen	n
Bestuurslid Dr. P.A. Tiele-Stichting	n
Bestuurslid NBD Biblion	n
Bestuurslid Stichting Leescultuur & Literatuur	n
Bestuurslid Literatuur Museum	n
President The Dickens Fellowship, Haarlem Branch	n

Bestuurslid PRO Mandaat	Nevenfunctie	Bezoldigd j/n
De heer R. van Amerongen	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie educatieve geschriften)	j
	Voorzitter van de Raad van Toezicht van Stichting Community Focus	j
	Lid van de sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
De heer P. Bon	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie vak en wetenschap, boeken en tijdschriften)	j
	Senior uitgever bij Wolters Kluwer	j
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
De heer J. Buizer	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie kranten)	j
	Salesmanager bij FD Mediagroep	j
	Voorzitter Raad van Bestuur van Landgoed Schovenhorst B.V.	n
	Voorzitter Stichting Oudemans	n
	Bestuurslid sectie CLIP van Stichting PRO	n
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
	Secretaris SBBP van Het Financieele Dagblad	n
	Lid Raad van Advies van Stichting Geldersch Landschap & Kasteelen	n
Penningmeester Rotary-club Ede-Hoekelum	n	
De heer L. Dijkema	Penningmeester Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie vak en wetenschap, boeken en tijdschriften)	j
	Bestuurslid en Voorzitter sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	j
	(mede)Directeur Dutch Card Printing B.V.	j

	Vicevoorzitter Raad van Toezicht en voorzitter Audit Commissie van Alfa College	j
	Lid Verantwoordingsorgaan van Pensioenfonds PGB	j
	Voorzitter Reglementscommissie van KVGGO	j
	Voorzitter Bestuur TechnologieCentrum Noord-Nederland	j
	Voorzitter Stichting Cultureel Hart Assen	n
	Voorzitter Stichting Drents Monument	n
	Voorzitter Stichting Trovato	n
De heer C.P. Balk	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie vak en wetenschap, boeken en tijdschriften)	j
	Business Controller bij Reed Business Information	j
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
De heer. E. Janssen	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie bladmuziek)	j
	Directeur FEMU	j
	Zelfstandig Dirigent en Jurylid	j
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
	Bestuurslid Vereniging voor Muziekhandelaren en -uitgevers Nederland	n
De heer M.C. Ronk	Controller bij Audax Publishing	j
	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van auteurs (categorie educatieve geschriften)	j
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
	Bestuurslid Stichting Insinger Fonds	n
	Bestuurslid Stichting Jenaplanscholen IJsselstein e.o	n
De heer M. David (vanaf 01-01-2017)	Senior Adviseur IE, Collectieve Rechten en Privacy/Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij Nederlands Uitgeversverbond	j
	Algemeen Secretaris Groep Algemene Uitgevers bij het NUV	j
	Bestuurslid Stichting Reprerecht, vertegenwoordiger van uitgevers (categorie algemene boeken)	j
	Bestuurslid sectie PRO-mandaat van Stichting PRO	n
	Bestuurslid PRO secties PRN, CLIP en PLU	n
	Bestuurslid sectie Geschriften van de Stichting Leenrecht	n
	Bestuurslid Koninklijke Vereniging van het Boekenvak/Stichting Marktonderzoek Boekenvak	n
	Bestuurslid Stichting BREIN	n

Bestuurslid Federatie Auteursrechtbelangen	n
Bestuurslid Dr. P.A. Tiele-Stichting	n
Bestuurslid NBD Biblion	n
Bestuurslid Stichting Leescultuur & Literatuur	n
Bestuurslid Literatuur Museum	n
President The Dickens Fellowship, Haarlem Branch	n

pro

Publicatie- en Reproductierechten Organisatie

Contactgegevens Stichting PRO

Adres:

Stichting PRO
Postbus 3060
2130 KB Hoofddorp

Telefoonnummer:

023-799 7048

E-mail:

pro@cedar.nl

Website:

www.stichting-pro.nl

3.3

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pro

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Pro te Hoofddorp gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Pro op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW), de in Nederland geldende Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 Organisaties zonder winststreven (RJ 640) en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van en krachtens artikel 25a van de wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten.

De jaarrekening bestaat uit:

de balans per 31 december 2017;

de exploitatierekening over 2017; en

de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen en het krachtens artikel 25a van de wet toezicht en geschillenbeslechting collectieve beheersorganisaties auteurs- en naburige rechten van toepassing zijnde onderdelen van het

Controleprotocol WNT. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pro zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Benadrukking ten aanzien van de uitkering aan individueel rechthebbenden

In 2017 is voor € 8.636.000 uitgekeerd aan rechthebbenden, zoals blijkt uit het mutatieoverzicht te verdelen rechten, opgenomen op pagina 12 van de jaarrekening. De verdeling van bedragen welke beschikbaar zijn voor het uitkeren aan individueel rechthebbenden valt buiten de scope van onze controle. Wij hebben dan ook geen werkzaamheden verricht omtrent deze onderverdeling. Dit doet geen afbreuk aan ons oordeel over de jaarrekening.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- ▶ het bestuursverslag;
- ▶ de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van titel 9 Boek 2 BW is vereist;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van artikel 2b tot en met artikel 3.d.4 van het besluit transparantieverlag richtlijn collectief beheer is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met titel 9 Boek 2 BW en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen, 25 juni 2018

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

A.P. van Veen RA
